

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

“Ey halkım, Allah'ın davetçisine uyun!”

(Ahkaf, 46/31)

Bid‘at ve Müstehâb KABİR ZİYARETLERİ

İmâm Birgivî

Bid'at ve Müstehâb
KABİR ZİYARETLERİ

Tahkik

Prof Dr. Muhammed el-Humeyyis

Çeviri

A. Muhammed Beşir

YAYINCIDAN

İlmin azaldığı ve cehâletin arttığı günümüzde buna paralel olarak bid'at ve hurâfeler de artmış, sünnetin yerini insanların dîn adına sonradan uydurduğu inançlar almıştır.

Her dönem de bir yenisi eklenerek artan bid'atlar, artık câhillerin nazarında dînin yerini almış, değerler değişmiş ve anlayışlar sapmıştır. Şeytanın dostlarına vahyedegeldiği bu hurâfelerin peşinden gidenler, cennete giden bir yol edindiklerini sanarak, bilerek veya bilmeyerek cehennem ehlinin amellerini irtikap etmişlerdir. Dosdoğru yolun etrafındaki her karışık yolun başında duran şeytan, ömrü boyunca insanı bu yollardan birine düşürebilmek için kıyâmete kadar boş durmayacaktır. Allah dostları da inşaallah Kur'ân ve Sünnet'i korumada hiçbir zaman taviz vermeden çalışacaklardır. Şüphesiz hak ve hakkın yanında olanlar her zaman üstündür.

Şeytanın insanları dalâlete düşürdüğü tuzakların başında, elinizdeki bu kıymetli eserde incelendiği gibi "kabirler" gelmektedir. Putçuluğun başı demek olan kabircilik veya kabirperestlik fitnesi, gerçekten bir çoklarının gaflette olduğu hassas bir noktadır.

Son devir Hanefî âlimlerinden olan ve aynı zamanda Osmanlı devrinde yetişmesinden ötürü toplumumuz kültürüne yakınlığından dolayı İmâm Birgivî *rahmetullahi aleyh*'in özellikle seçtiğimiz ve beğeni toplayacağını umduğumuz bu ilmî çalışması; dileriz dinde büyük bir fitnenin izâlesinde herkeşe faydalı olur.

Her ilim ehli gibi ömrünü rıza-i ilâhî uğruna ilme adan, Müslüman halkın dîn ve i'tikâdını korumayı gaye edinmiş olan ve toplumumuzda da bu özelliğiyle ayrı bir yeri olan İmâm Birgivî *rahmetullahi aleyh*'in bu çalışması, dileriz onun için bir "Bâkiye-i Sâliha", bizler ve tüm kardeşlerimiz için de bir öğüt olur. Umulur ki bu vesile ile Allah, hakkımızda bir hayır murâd etmiştir ve şeytanın aleyhimize kurduğu büyük bir tuzaktan kurtularak "Dâru's-Selâm"a varan bir yol edinmiş oluruz.

Burada, **Guraba Yayınları** olarak, tüm çalışmalarının olduğu gibi, yayınlanması ve tahkiki üzerine hayli yorulduğu bu kıymetli risâlenin de yayın hakkını bizlere verdiği için Prof. Dr. Muhammed b. Abdîrahmân el-Humeyyis hocaya teşekkür etmeyi ayrıca bir borç biliriz. Daha önce yayınladığımız eserlerinin olduğu gibi bu eserinin de ilgi toplayacağına inanıyoruz. Allah ona uzun ömürler versin ve rızasına kavuştu-racak amellerde onu muvaffak kılsın.

Ayrıca, dîni üzerine titreyen, Selef-i Sâlihîn'in anladığı gibi Kur'ân ve Sünnet üzere yaşamayı kendisine bir ilke edinen bütün kardeşlerimize, yayınlarımıza olan ilgilerinden dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Onlardan ricamız Allah'ın onlara nasip ettiği hayırdan başkalarının da yararlanması için gayretli olmalarıdır. Çünkü bir hayrı gösteren, o hayrı yapan gibi sevap alır. Şüphesiz tevfiğ Allah'tandır ve ancak O'na tevekkül ederiz.

guraba

GİRİŞ

Hamd, Allah’a muhsustur. O’ndan yardım ister, O’ndan bağışlanma diler, nefislerimizin şerrinden ve yaptığımız kötülüklerden O’na sığınırız. Allah kimi doğru yola iletirse, onu kimse saptıramaz. Kimi de saptıracak olursa, onu kimse doğru yola iletemez. Allah’tan başka hak ilâh olmadığına, Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna şahitlik ederim.

“Ey îmân edenler! Allah’tan hakkıyla sakının ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Âl-i İmrân, 102).

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratıp ikisinden de birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbiniz’den sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riâyetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinize gözetleyicidir.” (Nisâ, 1).

“Ey îmân edenler! Allah’tan korunup sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah, işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah ve Rasûlü’ne itâat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.” (Ahzâb, 70-71).

Şüphesiz, sözlerin en doğrusu Allah’ın kelâm’ı, yolların en güzeli Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in yolu

ve amellerin en kötüsü, sonradan çıkarılanlarıdır. Sonradan uydurulup dîne sokulan her yenilik bid'at ve her bid'at bir sapıklıktır. Her sapıklık da ateştedir.

Günümüzde, kabirperestler, ibâdeti Allah'tan başkasına yöneltmede evvelki müşriklerin düştüğü yanlışa düşmüşlerdir. İbâdetlerden bir çoğunu Allah'tan başkasına yöneltmiş; kabir (ve türbelerin) yanında namaz kılmayı, oraları tavaf etmeyi, kurban kesmeyi ve onlardan şefâat dilemeyi büyük bir amel saymışlardır. Bundan da öte maruz kaldıkları kötü hâllerden kurtulma gibi bir takım hacetlerinde buralara koşar olmuşlardır. İşte müellif, buradan hareketle “Ziyâretü'l-Kubûri, eş-Şer'iyyeti ve's-Şirkiyye/Şer'î ve Şirkî Kabir Ziyareti” veya “Ziyâretü'l-Kubûri, Bid'iyetuhâ ve's-Tihbâbuhâ/Bid'at ve Müstehâb Kabir Ziyaretleri” adını verdiği bu eserini te'lif etmiştir.

Müellif, İmâm Birgivî el-Hanefî, Osmanlı Hanefî alimlerinin büyüklerindendir. Hicrî onuncu asırda yaşayan İmâm, Osmanlı devrini görmüştür. Allah ona rahmet etsin, şöyle der: “Zamanımızda bir çokları, bazı kabirleri putlaştırmışlardır. Orada namaz kılarak, kurban keserek ehl-i imâna yakışmayacak söz ve davranışlara düşmüşlerdir. İşte bu yüzden konu hakkında İslâm'ın hükmünü açıklayarak hak ile bâtılı birbirinden ayırmayı hedef edindim.” İşte bu, eserin önemini ayrıca ortaya koyuyor. Çünkü müellif, bâtıl ehlinin yayılmasına rağmen, sünnet ehlinin azlığıyla birlikte hakkı beyan etmekte, zamanındaki kabir ziyaretlerinin yol açtığı inanca ilişkin hurâfeleri, etkilerini, işaretlerini ilmî bir

üslupla tedavi etmekte, incelemekte ve hakkı üste çıkartıp bâtılı yok etmektedir. Bu da her yer ve zamanda, Allah için kullara delilleri açıklayan kimseler bulunduğu-
nun bir göstergesidir. Şüphesiz bu, Allah teâlâ'nın, dîni-
ni koruması ve bu yüce dîni, bütün dînlerin üstüne çı-
karmasıdır.

Eser iki defa basılmıştır:

Birincisi: "Dâru Kütübü'l-İlmiyye" yayınlarının eski Mısır baskısını tasvir ederek yaptığı baskıdır. Bu da Seyid Ali Zâde'nin "Şerhu Şir'at'l-İslâm" adlı eserinin ha-
şiyesinde dir.

İkincisi: Riyad'da bulunan "İlmi Araştırmalar, Fet-
vâ, Davet ve İrşad Daireleri Başkanlığı" tarafından ba-
sılmıştır.

Ben de bu baskıda eseri hazırlarken şöyle bir yol ta-
kip ettim:

1- "İrşad Daireleri Başkanlığı"nın baskısını esas al-
dım.

2- Kısa ve öz olarak müellifin hayat tercümesine yer
verdim.

3- Kur'ân âyetlerinin yerlerini tesbit edip göster-
dim.

4- İmkan ölçüsünde nebevî hadîslerin kaynağına ve
derecelerine yer verdim.

5- Yanında bulunduğu fıkranın içeriğine ilişkin kısa
notların bulunduğu yan başlıklar yerleştirdim.

Allah'tan, eseri okuyan herkes için bir fayda kılmasını dilerim. Allah, müellifin ve bu eserin yayına hazırlanmasında emeği geçenlerin günahlarını mağfiret etsin. Niyetimiz O'nun rızasıdır; yardımcımız O'dur; O, ne güzel bir vekildir.

Prof. Dr. Muhammed el-Humeyyis

İMÂM BİRGİVÎ

İmâm Birgivî adıyla meşhur olan Şeyh Muhyiddîn Muhammed b. Ali el-Birgivî el-Hanefî *rahmetullahi aleyh*, 1521 (H.929) senesinde Balıkesir’de doğdu. Yöresindeki birçok âlimden İslâmî ilim tahsil etmiştir.

İstanbul’a gelerek “Ahizâde” adıyla meşhur olan Şeyh Muhammed Muhyiddîn ve Osmanlı kadılarından Şeyh Mevlevî Abdurrahman’dan derler aldı. Bunlar İmâm Birgivî’nin elinde yetiştiği âlimlerdendir. Bir süre İstanbul medreselerinde ders verdi. Daha sonra İkinci Selim Hanın hocası Ataullah Efendi, Birgivî’nin ilimdeki kudretini takdir ederek, onu Birgi’de yaptırdığı medresenin müderrisliğine tayin ettirdi. Birgi’ye yerleşip ömrünü, talebe yetiştirmek, vaaz vermek ve kitab yazmakla geçirdi.

İmâm Birgivî *rahmetullahi aleyh*, herkes tarafından dîni muhafazadaki hassasiyeti, kötülük ve İslâm’a aykırı hareketlere karşı mücadelesiyle bilinir. Allah rızası uğrunda gayretini kınayan kimseden korkmazdı. İnsanları etkileyen vaazlarıyla oldukça ün salmıştır. İmâm Birgivî *rahmetullahi aleyh*, sürekli bir ders veya vaazla meşgul olurdu. Kendisine birçok yerden ilim talebeleri gelirdi.

Gece gündüz demeden çalışması üzerine dikkatle eğilir ve onun bu gayretinden birçok kimse istifade ederdi. Çeşitli İslâmî konularda bir takım tasnîf ve te'lîf eserler üzerinde çalışmıştır.

Bunlardan bazılarını şöyle sayabiliriz:

1- Kitaplarından söz edildiğinde üzerine birçok şerhler yazılan meşhur, *Tarikatu'l-Muhammediyye*'yi başta zikretmek gerekir.

2- Nahiv ilminde *Beyzâvi Muhtasarı Şerhi*.

3- *Celâu'l-Kulûb*.

4- *Ahvâlu Etfâli'l-Müslimîn*.

5- *İnkâzû'l-Hâlikîn Haşiyesi*.

6- *Ziyâretu'l-Kubûri, eş-Şer'iiyeti ve's-Şirkiyye*. Bu da elimizdeki eserdir.

7- *Şerhu Hadîsi'l-Erbâîn*.

8- *Risâletun mine'l-Âdâb*.

9- *Durru'l-Yetîm fî İlmi't-Tecvîd*.

1573 (H.981)de Cumâdi'l-Evvel ayında Birgi'de vefât etti. Kabri, İzmir'in Birgi kasabasında bir tepe üzerinde dir. ⁽¹⁾

(1) "el-Akdu'l-Manzûm fî Zikri Efâdilu'r-Rûm," (s. 436-437); Bkz. "Keş-fu'z-Zunûn," (2/1111-1113); "Üzâhu'l-Meknûn," (1/2); "Hediyye-tü'l-Ârifîn," (2/252-253); Ziriklî, "el-A'lâm," (6/61); "Mu'cemu'l-Mü-ellifîn," (9/123-124); Sereks "Mu'cemü'l-Müellefât," (1/610).

MÜELLİFİN ÖNSÖZÜ

Bütün hamdler; hayır ve şer yolunu öğretmesiyle kiminin cennet, kiminin de cehennemini yolunu tuttuğu insanı katışık bir nutfeden yaratan ve imtihan için onu iştirir ve görür kılan Allah'a mahsustur.

Allah'ın izniyle insanları O'nun yoluna çağıran, hakla müjdelemek ve uyarmak üzere gönderilenlerin en hayırlısı, aydınlatan bir kandil olan Rasûlullah'a; dîni ihya etmede ona destek ve yardımcı olan, mücadelelerinde Allah'tan başka ne bir yardımcı ne de bir dost edinmeyen ehline ve ashâbına salâtu selâm olsun.

[Kitabın Te'lîf Nedeni]

Bu sayfaları, Şeyh Allâme İmâm İbn Kayyim el-Cevziyye'nin⁽²⁾ *İğâsetu'l-Lehfân min Masâidi'sh-Şeytân* adlı eserinden seçerek hazırladım. Allah, onun ruhunu, Rabbi'ne, raziye ve marziye (razı olmuş ve razı olunmuş) olarak dönecek ruhlardan eylesin. Eseri bazı âhiret kardeşleri için yazdım ve muteber eserlerde bulduğum

≈
Kitabın
te'lîf
nedeni
≈

(2) Beyrut, "Dâru Kutubu'l-İlmiyye" yayınları baskısında "el-Cevzî" şeklindedir. [İleride de geçeceği üzere lafız farklılıkları olan yerlerde "diğer baskıda..." diye kısaltacağız ve kastımız Dâru Kutubu'l-İlmiyye baskısı olacaktır.] (Yayıncı)

bir takım faydaları da ekledim. Çünkü zamanımızda bir çokları, kabirleri putlaştırmışlar; orada namaz kılar, kurban keser bir hâle düşmüş; ehli imâna yakışmayacak söz ve davranışlara müptela olmuşlardır. Bu yüzden îmânını düzeltmeyi isteyen, şeytanın hilesinden ve ateş azabından kurtularak cennete girmeyi arzulayanlar için İslâm'ın hükmünü açıklayarak, hak ile bâtılı birbirinden ayırmayı gaye edinerek bu risâleyi yazdım. Şüphesiz doğru yola ileten Allah'tır, O'na tevekkül ederiz.

Muhyiddîn Muhammed
el-Birgivî el-Hanefî
rahmetullahi aleyh

DÜNYA VE ÂHİRET SAÂDETİ

Büyük saâdetin, dünya ve âhirette büyük kerâmetin ancak (peygamberlerin sonuncusu) Hâtemu'l-Enbiya *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yolundan gitmekle mümkün olduğu iyi bilinmelidir. Allah'ın salât ve selâmı; onun, ehli'nin ve tüm ashâbının üzerine olsun.

Ancak şeytan insan için apaçık bir düşmandır. Türlü hileleriyle insanoğlunu dosdoğru yoldan saptırma-ya, onları büyük günahlara düşürmeye çağırır ki cehennem ehlinde olsunlar. İmânı çekip almayı yüksek bir hedef edinen şeytan, insanı sürekli ebedî ateşe düşürmeye uğraşır.

Allah'ın, fitneden uzaklaştırdıkları dışında, şeytanın insanı sürüklediği büyük hilelerin başında kabir fitnesi gelir. Şeytanın eskiden beri hizbine ilham edegeldiği bu tuzağın sonucu, çokları kabir ehlini Allah'tan başka ilahlar edindiler. Kabirlerine taparak, onları putlaştırdılar. Kabirlerin üzerine heykeller yaparak, orada yatanların sûretlerini üzerine işlediler. Zamanla bu sûretleri gölgesi olan bir cesed haline sokarak Allah ile birlikte tapındıkları birer put haline getirdiler. Bu büyük hastalığı ilk olarak Nûh *aleyhisselâm*'ın kavminde görürüz.

~
Kabir fitnesi
şeytanın
hileleri
içinde
en büyük
olanıdır
~

Allah teâlâ bunu şöyle bildirir:

﴿ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهٖمۡ عَصَوۡنِي وَأَتَّٰبَعُوا۟ مِنۡ لَّدُنِّهٖ مَالَهُۥٓ وَوَلَدَهُۥٓ إِلَّا خَسَارًا ۝۲۱ ﴿۲۱﴾ وَمَكُرُوا۟ مَكْرًا كَبِيرًا ۝۲۲ ﴿۲۲﴾ وَقَالُوا۟ لَا نَذَرَنَّ ؕ إِلٰهِنَاكُمۡ وَلَا نَذَرَنَّ وَذَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ۝۲۳ ﴿۲۳﴾ ﴾
[نوح: ۲۱ - ۲۳]

“(Öğütlerinin fayda vermemesi üzerine) Nûh, “Rabbim! dedi, doğrusu bunlar bana karşı geldiler de malı ve çocuğu kendi ziyanını artırmaktan başka işe yaramayan kimseye uydular. Büyük hileler, büyük desiseler kurdular; ve dediler ki, ‘sakin ilâhlarınızı bırakmayın. Hele Vedd’den, Suvâ’dan, Yeğûs’tan, Yeûk’tan ve Nesr’den asla vazgeçmeyin!’” (Nûh, 21-23).

Selef’ten İbn Abbâs ve diğerleri âyetin tefsîrinde şöyle demişlerdir: “Bunlar Nûh kavminde, zamanın sâlih kullarıdır. Öldüklerinde onların kabirlerine devam ettiler ve timsallerini yaptılar. Derken bir zaman sonra onlara tapınmaya başladılar.”⁽³⁾

Putlara tapmak böyle başladı. O zaman onlar kabirlere devam etmek ve kabir ehlinin timsallerini çıkarmak üzere iki fitneye düştüler.

Buhârî ve Müslim’in sıhhatinde müttelik oldukları

(3) Buhârî, (VIII, s.535, h.4920; [“Sakin ilahlarınızı bırakmayın. Hele Vedd’den, Suvâ’dan, Yeğûs’tan, Yeûk’tan ve Nesr’den asla vazgeçmeyin!” âyetinin tefsîri] bâbı, ‘Atâ’nın İbn Abbâs’tan rivâyetinde).

bir hadîsinde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bu iki fitneye işareti şöyledir: Âişe *radiyallâhu anhâ* şöyle anlatır:

«أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْسَةَ رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ يُقَالُ لَهَا مَارِيَّةٌ فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنَ الصُّورِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُولَئِكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الْعَبْدُ الصَّالِحُ أَوْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّورَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ».

“Ummu Seleme, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e Habeş diyarında gördüğü, adına Mâriye dedikleri bir kiliseyi anlatır. Ummu Seleme orada gördüklerini anlattıktan sonra, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, şöyle buyurur: “Onlar, içlerinden sâlih bir kul veya sâlih biri öldüğünde, kabri üzerine mescid edinir ve üzerine (bahsettiğin) sûretleri yaparlar. Onlar Allah katında yaratılmışların en şerlileridir.”⁽⁴⁾

~
Kabir
üzerine
mescid
edinmenin
sakıncası
~

Hadîste zikredilen sûret edinme ve kabirler, putlara tapmanın ilk nedeni ve kaynağı olduğundan Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabir fitnesinden sakındırmış ve birçok açıdan ümmetini bu fitneye düşmekten nehyetmiştir.

Bunlardan bazıları şöyledir:

(4) Buhârî, (3/247, No: 1341, [Cenâiz, Kabir üzerine mescid inşâ etmek bâbı]); Müslim, (1/375, No: 528, [Mesâcid ve Mevâziu's-Salât, Kabir üzerine mescid edinmek, onlardan sûretler yapmak ve kabirleri mescid edinmekten sakındırma bâbı]). Âişe *radiyallâhu anhâ*'dan Hişâm b. Urve'nin babası kanalıyla yaptığı merfû rivâyet).

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirleri mescid edinmekten nehyetmiştir. Müslim'in *Sahîh*'inde yer verdiği rivâyette Cundub b. el-Becelî *radıyallâhu anh*, şöyle demiştir:

«أَلَا وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ إِنِّي أَنهَاكُمُ عَنْ ذَلِكَ»

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i vefatından beş gün önce şöyle derken işittim: “İyi bilin ki, sizden öncekiler peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinirdi. Dikkat edin! Kabirleri mescidler edinmeyin, sizi bundan men ediyorum.”⁽⁵⁾

Buhârî ve Müslim’in *Sahîh*’lerinde, Âişe *radıyallâhu an-hâ*’dan, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in vefatına neden olan hastalığı sırasında şöyle dediği rivâyet edilmiştir:

«لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»

“Allah’ın lâneti Yahudi ve Hıristiyanların üzerine olsun. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler.” Böylece onların yaptıklarından sakındırmıştır. Hadisi rivâyet ettikten sonra Âişe *radıyallâhu an-hâ* şöyle dedi: Böyle olmasaydı onun kabri meydana çıka-

(5) Müslim, (1/377, No: 532, [Mesâcid ve Mevâziu’s-Salât, Kabir üzerine mescid edinmenin nehyi bâbı] Abdullah b. Hâris en-Nec-cârî’nin Cundub *radıyallâhu anh*’den, metnin tamamıyla merfû rivâyetinde). İbn Sa’d, (Tabakât, 2/240; “Sizden öncekiler.” lafzından itibâren).

rılırdı. Ancak mescid edinilmesinden korkuldu.⁽⁶⁾

“حُشِي Huşiye/korkuldu” kelimesi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kabrinin belli edilmemesindeki illeti/ne-deni gösterir. Çünkü Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in vefatından sonra, “peygamberlerin vefat ettikleri yere defnedileceği” öğrenilene kadar defni hakkında ihtilaf edilmiştir. Kimse ulaşp da orayı mescid edinmesin veya orada namaz kılmasın diye önceden bildikleri çöle defnetmenin aksine, peygamberlerin vefat ettikleri yere defni gerektiğinden, Efendimiz *sallallâhu aleyhi ve sellem* vefat ettiği odasına defnedilmiştir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirler mescid edinilmesin diye hayatının son zamanlarında ümmetini bundan özellikle sakındırmış ve bunu yapan Ehl-i Kitâb’a lanet ederek ehemmiyetini ayrica vurgulamıştır.

Tüm mezheb alimleri, kabirler üzerine mescidler⁽⁷⁾ binâ etmenin ve oraya yönelerek⁽⁸⁾ namaz kılmanın nehyedilen bir davranış olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. Bu konudaki dayanakları sahîh sünnette açık olan naslardır. İmâm Ahmed, Mâlik ve Şâfiî’nin as-hâbı bunun haram olduğunu belirtmişlerdir.

(6) Buhârî, (VII, s.747, h.4443; [Meğâzi, “Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in merhameti ve vefâtı] bâbı). Müslim, (I, s. 376, h.529; [Mesâcid ve Mevâziu’s-Salât, “Kabir üzerine mescid edinmenin nehyi] bâbı, Ubeydullah b. Abdillâh’ın, Âişe ve İbn Abbâs’tan merfû rivâyetinde). Bu ziyâde önceki hadîsin bazı tarîklerinde, Buhârî’de yer almıştır; (I, s.238, h.1330; [Cenâiz, Kabirleri mescidler edinmenin kerâhiyeti] bâbı). Müslim, (I, s.376, h.529; [Mesâcid ve mevâziu’s-Salât, Kabir üzerine binâ yapmanın nehyi] bâbı, Âişe *radiyallâhu anhâ*’dan Urve’nin rivâyetinde.)

(7) Diğer Baskıda “Mescid” şeklindedir.

(8) Diğer Baskıda “Orada namaz kılmak” şeklindedir.

~
Tevhîdi
korumada
sahabenin
gayreti
~

~
Âlimler,
kabir
üzerine
mescid
yapmayı
menetmiştir.
~

Yalnız bir grup bunun mekruh olduğunu belirtmiş; ancak Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yapmaktan nehyettiği ve yapana da lanet ettiği bir davranışa cevâz verdikleri gibi bir şey anlaşılmasın diye, bu kerâhatin tahrîme hamlolunması gerektiğini söylemişlerdir.

■ İmâm Ahmed ve Sünen sahiplerinin, İbn Abbâs *radiyallâhu anhumâ*'dan naklettiği şu rivâyette Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirlerde kandil yakmayı nehyetmiş ve kabir ziyareti yapan kadınlara lanet etmiştir:

♀
Kadınların
kabir
ziyareti ve
kabirlerde
kandil
yakmanın
nehyi

«لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ وَالْمُتَّخِذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالشُّرُجَ»

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirleri ziyaret eden kadınlara, oraları mescidler edinenlere ve kandil yakanlara lanet etmiştir.”⁽⁹⁾

(9) Nesâî, (4/94-95, [Cenâiz, Kabirlerde kandil edinmenin şiddeti] bâbı); Ebû Dâvûd, (3/558, No: 3236, [Cenâiz, Kadınların kabir ziyareti] bâbı). Tirmizî, (2/136, No: 320, [Salât, Kabir üstünü mescid edinmenin kerâhiyeti hakkında vârid olanlar] bâbı). İbn Mâce, (1/502, No: 1575; [Cenâiz, Kadınların kabir ziyareti hakkında vârid olanlar] bâbı). Bunların tümü de Ebû Sâlih'in, İbn Abbâs'tan rivâyeti iledir, yalnız İbn Mâce'nin lafzı “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirleri ziyaret eden kadınlara lanet etti” şeklinde iktisar üzeredir. Aynı zamanda, İbn Hibbân'da bu rivâyeti yapmıştır; (2/72, No: 2169, [Mustafa *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabirleri mescidler edinen ve kandil yakan kadınlara laneti] bâbı). Hâkim, (1/374). Hâkim, Ebû Sâlih'in rivâyeti için “Onun adı Bâzan'dır ki, hüccete şâyân değildir der, Buhârî ve Müslim ondan hadîs kabul etmemiştir”. Ancak hadîs, bir çok ilim ehli arasında bilinmiş ve Sufyân es-Sevrî'nin aynı metni rivâyet etmesi bu hadîse tâbi kabul edilmiştir. Hâkim bunu da tahrîc etmiş ve Zehebî muvâfakat etmiştir. Ayrıca İbn Hibbân bununla ilgili olarak “İhsan”da (5/72): “Ebû Sâlih, âdil ve sıkâ/güvenilir bir râvidir, O adı Bâzam olan Kelbî'nin arkadaşı değildir.” der.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in hakkında lanet okuduğu şey büyük günahlardandır. Fakihler bunun tahrîm/haramlık ifade ettiğini belirtirler. Ebû Muhammed el-Makdisî: "Kabirlerde kandil yakmak mubah olsaydı, bunu yapana Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* lanet etmezdi. Çünkü bunda malı zâyî etme ve kabirleri, putları yüceltircesine ifrat içinde bir ta'zim vardır. Bu yüzden alimler, kabirler için adakta bulunmaya, mum, yağ ve benzeri şeyler yakmaya asla cevaz/izin vermemişlerdir. Şüphesiz günah olan adağın yerine getirilmesi ve bunun üzerine vakıfta bulunmak ittifak ile caiz değildir. Böyle bir vakıf sahîh olmayacağı gibi, yürürlüğe geçirilmesi de helal olmaz."

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirlerin alçılanmasını (alçıyla sıvanmasını) ve üzerine binâ yapılmasını nehyetmiştir. Müslim'in Câbir b. Abdillâh *radıyallâhu anh*'tan yaptığı rivâyet şöyledir:

«نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُبْنَى عَلَى الْقَبْرِ أَوْ يُجَصَّصَ».

"Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabrin üzerine bina yapılmasını ve alçılanmasını nehyetti."⁽¹⁰⁾ Üzerine bina yapılmasının iki yönlü olduğu söylenmiştir: Birincisi:

(10) Müslim, (2/667, No: 970, [Cenâiz, Kabir üzerine binâ yapma ve alçılamanın nehyi] bâbı); Nesâî, (4/88; [Cenâiz, Kabirlerin alçılanması] bâbı); Ebû Dâvûd, (3/552, No: 3225; [Cenâiz, Kabir üzerine bina yapma] bâbı). Tirmizî, (3/368, No: 1052; [Cenâiz, Kabirlerin alçılanması ve üzerine yazmanın nehyi] bâbı). İbn Mâce, (1/498, h.1562; [Cenâiz, Kabirlerin üzerine bina yapmak, onları alçılama ve yazma hakkında vârid olanlar] bâbı). Bunların tümü de Ebû Zübeyr'in, Câbir'den merfû olarak yaptığı rivâyettir.

Taş veya benzeri şeylerle binâ yapmak, ikincisi: Üzerine çadır ve benzeri birşey kurmaktır. Herhangi bir faydası olmadığı, üstelik malı zayı etmeye sebep olacağı ve cahiliye adeti olmasından⁽¹¹⁾ ötürü ikisi de nehyedilmiştir.

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirler üzerine yazı yazmayı da nehyetmiştir. Bu konu hakkında Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inde Câbir *radıyallâhu anh*'tan rivâyeti şöyledir:

«نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُجَصَّصَ الْقُبُورُ وَأَنْ يُكْتَبَ عَلَيْهَا».

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabrin alçılanmasını ve üzerine yazı yazılmasını nehyetti.”⁽¹²⁾

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabir toprağına toprak eklemeyi de nehyetmiştir. Ebû Dâvûd yine Câbir *radıyallâhu anh*'tan şöyle aktarır:

«نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُبْنَى عَلَى الْقَبْرِ أَوْ يُزَادَ عَلَيْهِ أَوْ يُجَصَّصَ أَوْ يُكْتَبَ عَلَيْهِ».

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabrin üzerine binâ yapmaktan veya toprak eklemekten veya alçılarmaktan veya üzerine yazı yazmaktan nehyetti.”⁽¹³⁾

(11) Diğer baskıda “olmasıyla” şeklindedir.

(12) Ebû Dâvûd, (III, s.552, h.3226; [Cenâiz, Kabir üzerine bina yapma] bâbı). Tirmizî, (III, s.368, h.1052; [Cenâiz, Kabirlerin alçılanması ve üzerine yazmanın nehyi] bâbı, Ebû Zubeyr'in, Câbir'den rivâyetinde). Nesâî de hadîsi, Süleyman b. Mûsa'nın, Ebû Zubeyr'den, O'nun da Câbir'den rivâyetinde îrad etmiş ve: “Süleyman b. Mûsa, metne ‘veya yazılmasını’ ifadesini ziyâde yaptı” demiştir (IV, s.86-87). Yine İbn Mâce de hadîsi Süleyman kanalıyla tahrîc eder, (I, s.498, h.1563; [Cenâiz, Kabirlerin üzerine bina yapmak, onları alçılmak ve yazmak hakkında vârid olanlar] bâbı). Hadîsi, el-Elbânî de tashîh etmiştir, (“Sahîhu'l-Câmi”, II, s.1155, h.6841-6843).

(13) Bk. Önceki hadîs.

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, aynı zamanda kabirlerin yanında (secdesi olan) namaz kılmayı nehyetmiştir. Müslim'in *Sahîh*'inde Ebû Mersed⁽¹⁴⁾ el-Ğanevî'den yaptığı rivâyette:

«لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا».

“Kabirlerin üzerine oturmayın ve onlara doğru namaz kılmayın.”⁽¹⁵⁾ buyurmuştur.

■ Ebû Sa'îd el-Hudrî *radıyallâhu anh*, şöyle anlatır: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

«الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدٌ إِلَّا الْمَقْبَرَةَ وَالْحِمَامَ».

“Hacet giderilen yerler ve kabristanlar dışında, yer yüzünün tümü mesciddir.” Bunu İmâm Ahmed ve Sünen sahipleri rivâyet eder.⁽¹⁶⁾

~
Rasûlullah,
kabre karşı
namazı
nehyeler

~

(14) Diğer baskıda “Ebû Merted” şeklindedir.

(15) Müslim, (II, s.667, h.972; [Cenâiz, Kabir üzerinde oturma ve namazın nehyi] bâbı). Ebû Dâvûd, (I, s.554, h.3229; [Cenâiz, Kabir üzerinde oturmanın kerâhiyeti] bâbı). Tirmizî, (III, s.367, h.1050; [Cenâiz, Kabir üzerinde oturma, yürüme ve namaz kılma hakkında vârid olanlar] bâbı). Ebû Mersed el-Ğanevî'den, Vâsile b. Eska' rivâyet etmiştir.

(16) Ahmed, (III, s.83-96). Ebû Dâvûd, (I, s.330, h.492; [Salât, Namaz kılmanın nehyedildiği mekanlar] bâbı). Tirmizî, (II, s.131, h.317; [Salât, Helâ ve kabristanlar dışında arzin tümünün mescid olması hakkında vârid olanlar] bâbı), fakat bu hadîste “izdirâb” vardır. İbn Mâce, (I, s.246, h.745; [Mesâcid ve cemâat, Namaz kılmanın mekruh olduğu yerler] bâbı). İbn Hibbân, (III, s.103, h.1697; IV, s.32, h.2312; IV, s.33, h.2316 “el-İhsân” da). Hâkim, (I, s.251). Hâkim, hadîsleri îrad ettikten sonra: “Senedlerin tümü Buhârî ve Müslim'in şartı üzere sahihtir, ancak onlar tahric etmemişlerdir.” der ve Zehebî de buna muvâfakat eder. Bunların tümü; Amr b. Yahyâ el-Ensârî'nin, babası, onun da Ebû Sa'îd el-Hudrî'den yaptığı merfû rivâyetidir. el-Elbânî, hadîsi Sahîhu'l-Câmi'de tashîh etmiştir. (I, s.536, h.2767).

Bundan nehyeden hadislerde, şiddetle sakındırma açıkça görülür. Çünkü, özellikle kabirleri namaz kılınan yerler edinmek; putlara secde ederek onları ta'zim etmeye ve onlara yaklaşmak üzere bir yol edinmeye benzer. Putlara tapmaya kabir fitnesinin yol açtığı ve bunu Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in nehyettiği daha önce geçmişti. Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Ehl-i Kitâb'a lanet etme sebebi, onların peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinmeleriydi. O inatçılar, peygamberlerini defnettikleri yerde namaz kılıyorlardı. Böyle yaparak ya onları ta'zim ettiklerine inanıyor veya açıkça onları Allah'a ortak ediniyorlardı. Bu yüzden Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

«اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا يُعْبَدُ»

“Allah'ım! Kabrimi tapılan bir put kılma!”⁽¹⁷⁾ diye duâ ederdi. Belki de onlar, ibâdet ve peygamberleri ta'zim etmenin bir arada bulunduğu gerekçesiyle, namaz için kabirlerin Allah katında daha büyük olduğuna inanıyorlardı ki, bu da gizli şirk tir.

İbn Kayyim İğâse'de, hocası İbn Teymiyye'den naklederek şöyle der: “Ümmetlerin çoğunda küçük veya büyük şirkin herhangi bir türüne düşülmesi nedeniyle, şerîat sahibi Allah tarafından kabirlerin mescidler edi-

(17) Ahmed, (II, s.246; “..tapılan..” lafzı olmaksızın, Suheyl b. Ebi Sâlih'in, babasından, onun da Ebû Hureyre'den merfû olarak rivâyetinde). Mâlik, (I, s.172, h.85; [Salât, Namaz hakkında gelenlerin tümü] bâbı, Atâ b. Yesâr'dan, o da Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den mürsel olarak rivâyetinde). Abdurrezzak da mürsel olarak tahrîc etmiştir, (VIII, s.464, h.15916; Safvân b. Selim, Sa'îd b. Ebî Sa'îd -Mevlâ el-Ma'merî- kanalıyla, merfû rivâyetinde).

nilmesi nehyedilmiştir. Sâlih olduğuna inanılan kişinin kabri nedeniyle şirke düşmek, bir ağaç veya taşla taparak şirke düşmeye göre nefse daha yakındır. Bu yüzden bir çoklarını kabirlere koşar, kabir ehlinde korkar, kabirlerle boyun eğer, mescidlerde veya o bereketli seher vakitlerinde yapmadıkları ibâdetleri (türbelerde) tam bir içtenlikle yapar hâlde buluruz.⁽¹⁸⁾ Hatta kimi de türbelere secde eder. Onlardan çoğu,⁽¹⁹⁾ orada namazın bereketini ümit eder ve mescidlerde beklemediğini oradan beklerler. Bu fesad dolayısıyla Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, buna karşı gelmiş ve oralarda (Allah için de olsa) namaz kılmayı -o kabir ehline namaz kılmak istenmese bile- mutlak sûretle yasaklamıştır. Güneşin doğduğu, yükselerek tepeye geldiği ve batarken ki zamanlarda namaz kılmak müşriklerin güneşe kıldıkları namaz vakitleri olduğundan Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, -namaz kılan kişi, o müşrikler gibi niyet etmese de- bu üç vakitte namaz kılmayı nehyetmiştir. Kabristanda (veya türbelerde) namaz kılan kişinin niyeti o yerden bereketlenmekse, bu, Allah ve Resûlü'ne açıkça düşmanlık, dîne muhalefet etmek ve Allah'ın izin vermediği bir bid'atı ortaya atmaktır. Çünkü ibâdetlerin aslı sünnet ve⁽²⁰⁾ tâbi olmaktadır; hevâ ve bid'atlar değildir. Müslümanların Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den bildikleri zorunlu şeyler arasında ittifak ile kabirlerin yanında namaz kılmanın yasak olduğu da vardır.

Bunda, kabirlerde namaz kılmadaki nehyin (necâ-

(18) Diğer baskıda "bulursun" şeklindedir.

(19) Diğer baskıda "çokları" şeklindedir.

(20) Diğer baskıda "delile dayanmaktadır" şeklindedir.

set olacağından) “kazılan kabir” için olduğunu iddia edenlerin dalâletine⁽²¹⁾ açık bir cevap vardır. Bu iddia, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kasdettiğinden defalarca kez uzaktır ve birçok açıdan bâtıldır:

Birincisi: Hadîslerde kabrin kazılı olması veya olmamasına ilişkin en ufak bir ayırım yoktur.

İkincisi: Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Yahudi ve Hristiyanlara peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindikleri için lanet etmiştir. Bunun kazılmaktan dolayı meydana gelebilecek bir necasetle ilgili olmadığı gâyet açıktır. Çünkü peygamberlerin kabirleri asla necis olmaz. Kazıldığında en temiz yer orası olur. Necasete götürecek en ufak bir yol bile yoktur. Çünkü Allah teâlâ yeryüzüne peygamberlerin bedenlerini yemesini (çürütmesini) haram kılmıştır. Onların bedenleri kabirlerinde diri kalır.⁽²²⁾

Üçüncüsü: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, tüm yeryüzünün mescid kıldığını söylemiş, bundan kabirler ve hacet giderilen yerleri istisna etmiştir. Bunun nede-ni, necaset olsaydı, kabirlerdence kazı veya kesim yapılan yerlerin zikri daha yerinde olurdu.

Dördüncüsü: Kabirlerde kandil yakanlarla, oraları mescidler edinenleri, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* lanette bir tutmuştur. Oraları mescid edinmek, -kandil yakmada olduğu gibi- onları ta’zim etmek sûretiyle fitneye düşmek için açık bir sebep olduğundan, ikisi bir tutulmuştur.

(21) Diğer baskıda “sözüne” şeklindedir.

(22) Diğer baskıda “bedenleri diridir, hatta namaz kılıyorlardır” şeklindedir.

~
Neyhi
kazılmış
kabirle
sınırlan
dırana
cevap

~

Beşincisi: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in:

«اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا يُعْبَدُ، اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ
اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ».

“Allah’ım! Kabrimi tapılan bir put kılma! Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen kavme karşı Allah’ın gazâbı pek şiddetlidir.”⁽²³⁾ hadîsinde; “Allah’ım! Kabrimi tapılan bir put kılma!” dedikten sonra Allah’ın şiddetli gazabını zikretmesi; onları kuşatan lanet sebebinin buna yeltenmeleri olduğuna dâir açık bir uyarıdır.

Altıncısı: Orada namaz kılarak şirke düşme fitnesi, açıkça atalara⁽²⁴⁾ ibâdet etmeye benzediğinden, günah olarak kerahat vakti namaz kılmaktan daha ağırdır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, namaz kılanın hiç aklına gelmese de fesada giden yolun önünü kesmek için -kerahat vakti namaz kılmaktan- nehyediyorsa; nasıl olur da ölümlere duâ etmek, onlardan ihtiyaç gidermeyi istemek ve o kabir (veya türbe)lerde kıldığı namazın, mescidlerde kıldığı namazdan daha hayırlı olduğuna inanmak ve benzeri gibi açıktan şirke götüren, Allah ve Resûlü’ne açık bir düşmanlık olan bir fesad nehyedilmemiş olur? Bu fesadın kabirlerdeki necasetle ilgili olduğu iddiası nerede kalır?

Genel olarak: Şirki, şirke götüren yolları ve sebeplerini bilen, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in getirdi-

(23) Hadîsin tahriri daha önce geçmişti.

(24) Diğer baskıda “putlara” şeklindedir.

ği hidâyet üzere olan kimse; Rasûlullah'ın "Yapmayın!", "Sizi bundan men ederim" gibi mübâlağalı lafızlar kullanılarak kabirleri mescidler edinmekten nehyetmesinde (yasaklamasında) ve lanet etmesindeki hedefin asla ve asla kabirlerin kazılmasıyla meydana gelebilecek pislikten olmadığını bilir. Aksine bu, O'na karşı geleni, nehyettiğini işleyeni, hevâsına uyup, Rabbin'den korkmayanı bekleyen bir şirk pisliğinden sakındırmadır. Böyle birinin "Lâ ilâhe illallah" şehâdetinin gerçekleşmesindeki nasibi pek azdır ya da hiç yoktur. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den bu ve benzeri uyarıların tümü; tevhîdi ona gelebilecek şirk ve karanlıktan korumak, ondan başkasına yönelmekten arındırmaktır. Ancak insanların çoğu, onun emrine isyan ederek yüz çeviriyor, yasakladığını işliyorlar. Şeytan onları, meşayih ve sâlihleri yüceltmekle aldatıyor.

~
Kabirleri
mescidler
edinmedeki
yasağın
asıl gayesi

Bulundukları zamandan kıyamete kadar Yeğûs, Yeûk, Nesr ve diğer putlara tapanlar, Allah'a yemin olsun ki bu kapıdan (kabir ehlini yüceltmekten) yola çıktılar. Onlar, aşırı gitmekle kalmadı. O sâlih kimselerin yolunu da ifsad ettiler. Ancak Allah, doğru yolu tutanlara hidâyet etti. Bu kimseler, kabir ehlini Allah'ın onlar için takdir ettiği kulluk mertebesine indirerek, onlardan rabb olma sıfatını kaldırdılar. İşte onları ta'zim etmenin ve onlara itâat etmenin gerçeği de budur.

Doğru yola uymakla kendisine nimet verilen kimse, kabirleri put edinme, üzerine mescid yapma ve orada kandil yakmadaki yasağın, kabir ehlini küçültmek olduğunu sanmasın. Bu bid'at ve dalâlet ehlinin sandığı gibi

hiçbir zaman onları küçültmek değildir. Aksine, onlara ikram ve hürmet etmektir. Sevdiklerini yapıp sevmediklerini terketmek, onları saymaktır. Onları seven, yollarını üstün kılan ve hepsinin velîsi Allah değil mi? Sen de onların yoluna uyarsın.

~
Sâlihleri
ta'zim
etmek
~

Ne var ki sapıtmış bid'atçılar, ta'zim ediyor görüntüsü altında onları küçültmektedirler. Oysa onların yoluna uymak bakımından insanların en uzağı kendileridir. Hristiyanların İsâ, Yahudilerin Mûsâ *aleyhimusselâm*'dan, Şiîlerin Ali *radiyallâhu anh*'dan; ehli hakkın ehl-i hakla bir olup ehl-i bâtıldan uzak olması gibi uzaktırlar. Mümin erkeklerle mümin kadınlar birbirlerinin, münafık erkeklerle münafık kadınlar da birbirlerinin dostudurlar. Kalpler bid'atlarla meşgul olduğunda sünnetlerden yüz çevrilir.

Bu yüzden çoklarını, sünnetleri ihya edenin söylediklerini ve çağırdığı şeyleri bırakıp da kabirlere koşar bulursun.

Peygamberleri ve sâlih kimseleri ta'zim etmek; onları sevip çağırdıkları faydalı ilim ve güzel amelden nasiplenmekle, onlardan kalanlara sarılmakla olur. Onların yolundan gitmek sevgidir. Kabirlerine ibâdet etmek, oralara koşmak ve -sonunda da türbeleri- put edinmek değil! Onların yoluna uymak, insanları da bu yola çağırarak, onların sevaplarını artırır. Onların davet ettikleri yoldan yüzçevirmek ve buna aykırı olanla meşgul olmak, hem onları hem de kendini bu sevaptan mahrum etmektir. Bunun neresinde onları ta'zim ve onlara hürmet etmek vardır?

~
Sâlihleri
sevmek
onlara
uymak
ile olur.
~

Yüksek
kabirlerin
yer
seviyesine
indirilmesi
emri

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Müslim'in Ebû Heyyâc el-Esedî'den yaptığı rivâyette görüldüğü üzere yükseltilmiş kabirlerin yer seviyesine indirilmesini emretmiştir: el-Esedî, Ali b. Ebî Tâlib *radiyallâhu anh*'ın:

«أَبْعَثْكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ لَا تَدَعَ تِمْنًا إِلَّا طَمَسْتَهُ وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتَهُ».

“Seni, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in beni gönderdiği görevle göndereyim mi? Silmediğin bir sûret, düzlemediğin yükseltilmiş bir kabir kalmasın!” dediğini söylemiştir.⁽²⁵⁾

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kabirlerin bayram yerine çevrilmesini de yasaklamıştır. Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inde Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'dan sâbit olan rivâyette Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

«لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا وَلَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنْ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغْنِي حَيْثُ كُنْتُ».

“Evlerinizi kabirlere, kabrimi de bayram yerine çevirmeyin. Her nerede salavât getirseniz muhakkak o bana ulaştırılır.”⁽²⁶⁾

(25) Müslim, (II, s.666, h.969; [Cenâiz, yükseltildiğinde kabrin düzlenmesi emri] bâbı). Ebû Dâvûd, (III, s.548, h.32184; [Cenâiz, kabrin düzlenmesi] bâbı). Tirmizî, (III, s.366, h.1049; [Cenâiz, kabrin düzlenmesi hakkında vârid olanlar] bâbı). Bunların tümü; Ebû Heyyâc el-Esedî'nin, Ali b. Ebî Tâlib *radiyallâhu anh*'tan yaptığı rivâyetindedir.

(26) Ebû Dâvûd, (II, s.534, h.2042; [Menâsik, kabir ziyaretleri] bâbı, Sa'îd b. Ebî Sa'îd el-Makberî'nin, Ebû Hureyre'den yaptığı rivâyetinde). el-Elbânî "Sahîhu'l-Câmi"de tashîh etmiştir, (II, s.1211, h.7226).

Ebû Ya'lâ el-Mavsilî'nin Müsnedi'nde, Ali b. Hüseyin (Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in torununun oğlu) *radiyallâhu anhumâ*'nın, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabrindeki bir aralığa gelip de duâ eden adamı gördüğünde şöyle dediği yer alır: “Bakın! Size dedem Rasûlullah'tan, ondan da babamın söylediği hadîsi bildireyim mi!

«لَا تَتَّخِذُوا قَبْرِي عِيدًا، وَلَا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، فَإِنْ تَسَلِمْتُمْ
يَبْلُغْنِي أَيْنَمَا كُنْتُمْ».

“Kabrimi bayram yerine, evlerinizi de kabirlere çevirmeyin. Her nerede olsanız selâmınız bana ulaştırılır.” demiştir.”⁽²⁷⁾

~
Kabirleri
bayram
yerine
çevirmenin
yasak-
lanması
~

Sa'îd b. Mansûr şöyle nakleder: “Abdulazîz b. Muhammed, Suheyl b. Ebî Suheyl'den şöyle anlatmıştır: “Hasan⁽²⁸⁾ b. Hasan b. Ali b. Ebî Tâlib *radiyallâhu anh*, Fâtıma'nın evinde akşam yemeğini yerken kabrin yanında beni gördüğünde çağırdı ve: “Gel de akşam yemeği yiyelim.” dedi, ben: “Yiyemem.” dedim. “Seni kabrin yanında gördüğüm doğru mu?” dedi. “Rasûlullah *sallallâhu*

(27) Ebû Ya'lâ, (I, s.245, h.465). İbn Ebî Şeybe, (II, s.150, h.7542; [Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabri başında salavât] bâbı). Bu-hârî "Târîhu'l-Kebîr"de, (I, 2/186). Kadı İsmâîl "Fadlu's-Salâti ale'n-Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*" (s.10). İbn Teymiye "Ah-nâi'ye cevap" adlı eserinde (s.144-145) şöyle der: [Bu hadîs, Hafız Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdulvahid el-Makdisî'nin, seçtiği "Sahîhâyn'a zâid olan seçme hadisler"indendir; O'nun tashîhi Hâkim'in tashîhinden mertebeye daha üstün, Tirmizî ve Ebû Hâtim el-Büstî'ye yakındır]. Bunların hepsi; Ali b. Hüseyin'in, babası ve dedesinden merfû rivâyetindedir. Sehâvî "el-Kavlu'l-Bedî" de (s.155) "Bu, hasen hadîstir." der.

(28) "Kütübü'l-İlmiyye" baskısında, "Hasan b. Ali b. Ebî Tâlib".

aleyhi ve sellem'e selâm verdim." dedim. Bunun üzerine: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, muhakkak şöyle buyurmuştur:

«لَا تَتَّخِذُوا بَيْتِي عِيدًا ، وَلَا بَيُوتَكُمْ مَقَابِرَ ، وَصَلُّوا عَلَيَّ ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُمَا كُنْتُ» .

"Evimi bayram yerine, evlerinizi de kabirlere çevirmeyin. Bana salavât getirin, sizin salavâtınız her nerede olsanız bana ulaşır." dedi."⁽²⁹⁾

Kabri, tüm kabirlerin en üstünü ve en faziletlisi olduğu hâlde bayram yerine çevrilmesi bizzat Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* tarafından yasaklanıyorsa, diğerleri için bu yasak daha evlâ yerinde olur. Sonra, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bu nehyi: "...Evlerinizi de kabirlere çevirmeyin" sözüyle birlikte zikretmiştir ki bu; nafile ibâdetler için evlerin daha uygun olduğuna ve böylelikle kabirlere benzemeyeceğine dair bir emir ve kabir yerlerinde ibâdet yapmaktan nehiydir. Rasûlullah'ın bu sözünü: "..Bana salavât getirin, sizin salavâtınız her nerede olsanız bana ulaşır."⁽³⁰⁾ sözü takip etmiştir. Bununla şuna işaret edilir: Salavâtınızın kabirime ulaşması, ona uzaklık ve yakınlığınıza bağlı değildir. Ehl-i Kitâb müşriklerinin peygamberleri ve sâlih kimselerin kabirlerini bayram yerine çevirdiği gibi, kabrimi bayram yeri edinmeniz gereksizdir. Kabristanları bayram yeri edinmek, İslâm öncesi yaptıkları bayramlarındandı. Onların hem zamanla hem de mekanla ilgili bir takım bayramları

(29) Tahirici daha önce geçti.

(30) Hadisin tenkidi daha önce geçmişti.

vardı ki, İslâm, gelmesiyle birlikte bunları değiştirmiştir.⁽³¹⁾ Allah teâlâ, zamana bağlı bayramların yerine Minâ günleri, Ramazan ve Kurban bayramını vermiş; mekâna bağlı bayramların yerine de: Kâbe, Arafat, Minâ ve Meşâir (Safâ'yla Merve)'yi vermiştir.

İbn Kayyim *İğâse*'de şöyle der: "Hristiyan ve Yahudilerden esinlenen bazıları bir takım şüpheler ile bu delilleri tahrîf etmeye kalktılar. Hristiyanlardan şirki, Yahudilerden tahrîfi öğrenen bu kimseler bunun şu anlama geldiğini öne sürdüler: "Kabrimi bayram yerine koyup da yıldan yıla değil her zaman, her saat ziyarete gelin." Böylece bu konuda vârid olan nehyi/yasağı, bir bayram gibi yılda bir iki defa ziyaret etmeye taşıdılar."

~
Türbe düşkünlüğünün tahrîf ve şirki

Bu yaklaşım; elbette Rasûlullah'a düşmanlık, onun ifade ve niyetini çarpıtmaktır. Kendine kudsiyet yakıştırmaya ve hakkı örtmeye Rasûlullah'ı alet etmektir. "Kabrimi bayram yeri edinmeyin." sözüyle bir şey emreden sonra da buna itâat ve sarılmaya çağırmanın böyle bir şey demesi; beyân ve delâletten çok, -beyânın- zıddına ve çarpıtmaya daha yakın olduğundan şüphe edilmez. Bu bir noksanlık değilse, noksanlık denilen olgunun varlığını tümünden reddetmek gerekir. Bütün büyük günahların şiddet bakımından şirkten daha hafif olduğu şüphesizdir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in dînin-den ve sünnetlerinden eksiltmek, günaha düşmekten daha çok ceza gerektirir. Diğer peygamberlerin dînleri böyle değiştirilmişti.

Allah teâlâ, dîni için yardım eden ve savunan kim-

(31) Kütübü'l-İlmiyye" baskısında, "..iptal etmiştir.."

seleri harekete geçirmeseydi, diğer dînlerin başına gelenler bu dînin de başına gelirdi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

«يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلْفٍ عُدُولِهِ يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ
الْغَالِينَ وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ»

“Bu ilmi, sonradan gelenlerden âdil olanlar taşır. Aşırı gidenlerin tahrîfini, iptalcilerin iddiasını ve cahillerin yorumunu ondan uzaklaştırırlar.”⁽³²⁾ buyurur. Bu sözyle Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*, aşırıların onun getirdiği -nûru- tahrîf edeceklerini, iptalcilerin Rasûlullah'ın yolu diye kendi bâtil yollarını öne süreceklerini ve cahillerin de -onun getirdiği hakkı- olduğundan başka bir şekilde yorumlayacaklarını bildirmişti.

İşte, İslâm'ı bozan da bu üç grup olmuştur. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, o dalâlet ehlinin iddia ettiklerini kasdetmiş olsaydı, kabirleri mescid edinmekten nehyetmez, böyle yapana lanet okumazdı. Kabirleri mes-

(32) Ebû Nuaym, ("Mârifetu's-Sahâbe", II, s.157-158, h. 730); Hatîb, ("Şerefu Ashâbi'l-Hadîs", s.29, h.55); İbn Adıyy, ("el-Kâmil" mukaddime, I, 1/91; Ebû Nasr es-Siczî, ("el-İbâne", Mûânid b. Rufaâ, ondan İbrâhim b. Abdurrahmân el-Azerî kanalıyla merfû olarak, sahabeliğine İbn Asâkir hilaf etmiştir). Hatîb, ("Şerefu Ashâbi'l-Hadîs", s. 29) şöyle der: "Ahmed b. Hanbel'e bu hadîsin mevzû olup olmadığı sorulduğunda 'hayır onun sahîh olduğunu birçok kimseden duydum...' demiştir". Bkz. "Miftahu Dâri's-Sea'de" (s.178), bu sözü Ahmed b. Hanbel'den nakleder. Suyûtî de ("Tedribu'r-Râvî", s.200) -bunu- naklettikten sonra Yahyâ b. Sa'îd el-Kattân'ın Ahmed'in bu sözünü reddettiğine yer verir ve Irâkî'nin de hadîsin zayıf olduğunu söylediğini zikreder.

cid edinerek Allah'a ibâdet etmekten nehyediyorsa, nasıl olur da kabirlere bağlanıp kendini oralara adamayı; oralara yönelip koşmayı emreder ve "bayram gibi yıldan yıla ziyaret etmeyin" der? Nasıl olur da, kabrimi bayram yeri edinmeyin dedikten sonra, "..her nerede olsanız bana salavât getirin (o bana ulaşır).." der? O'nun saha-beleri ve Ehl-i Beyti, nasıl olur da şirkle tahrîfi bir araya toplayan bu dalâlet ehlinin anladığını anlamazlar?

Tâbiînin en üstünü Ali b. Hüsey'n'in⁽³³⁾ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabri başında duâ eden adamı nehyettiği ve bunun için babası Hüsey'n'in dedesi Ali *radiyallâhu anhum*'dan duyduğu ve rivâyet ettiği hadîsi delil getirdiğini gördün ki, onlar bu nehyin ne anlama geldiğini o sapkınlardan elbette çok daha iyi bilirlerdi. Yine amcası oğlu Hasan b. Hasan, bir adamın mescid edinmek gibi bir kasdı olmasa da kabre gitmesini kerih görmüş ve bunu, orayı bayram yeri edinmekle bir tutmuş-tur.

İbn Kayyım *İğâse*'de hocası İbn Teymiyye'den naklederek şöyle der: "Bu sünnetin kaynağına bir bak: Rivâyet edenler, Rasûlullah'a hem ev hem de neseb bakımından yakın olan Medîne ehli ve Ehli Beyt'ten kimse-ler. Sünneti korumada daha önde olduklarından, onlar buna diğerlerine göre daha çok ihtiyaç duyuyorlar."

Kabirleri mescid edinmede, Allah'tan başkasının bilemeyeceği büyük fesadlar vardır. Kalbinde Allah için vakar bulunan, tevhit üzerine titreyen, şirkten nefret

~
Kabirleri
bayram
yeri
edinmedeki
fesâd
~

(33) "Kütübü'l-İlmiyye" baskısında, "..Hasan..".

eden, küfür ve bid'attan iğrenen kimseden başkası buna kızmaz; şu var ki, "yara ölüye acı vermez".

Kabirleri bayram yeri edinmedeki fesadın bir diğeri de; bu taşkınların kabri uzaktan gördüklerinde bile hemen yere kapanıp öpmeleridir. Başlarını -kapalıysa- açarak, çağırmaya daha uzaktan başlarlar. Ne yaratmaya ne de dirilt-meye kudreti olmayandan medet dilenir, feryatla seslerini yükseltirler. Bununla da hac yapan birinden daha fazla sevap kazandıklarını sanırlar. Kabre (veya türbeye) vardıklarında iki rekat namaz kılar, böylece iki kibleye (Aksâ ile Kâbe'ye) namaz kılmuş (sahabeler) gibi ecir elde ettiklerine inanırlar. Onları kabir (ve türbelerin) etrafında secde eder görürsün, ölüden lütuf ve rıza isterler. Oysa elde ettikleri hayal kırıklığı ve hüsrandan başka bir şey değildir. Sesler Allah için değil, yazık ki, şeytan için yükselir. İhtiyaçların giderilmesi, sıkıntıların dağılması, yoksulların zenginliği, bir hastalık ve belaya uğrayanların afiyeti ölüden (o türbe sahibinden) istenir.

Ardından, iki grup halinde kabrin etrafına yayılarak, -türbeyi- Allah'ın insanlara bir hidâyet kıldığı mübarek Kâbe'ye benzetirler. Sonra da Hacer-i Esved'e yapıldığı gibi orayı öper, selâmlar, yanları ve yanakları üzere kapanırlar. Derken saçlarını kısaltarak ve tıraş ederek kabir hacı ibâdetlerini yerine getirirler. Yaratan katında bir nasipleri olmadığından o puttan yararlanırlar. Sonra o putlara kurbanlar adarlar. Namazları, hac ibâdetleri ve kurbanları Alemlerin Rabbi Allah'tan başkasıdır. Şöyle bir baktığımızda, birbirlerini "Allah bize de size de bol sevaplar versin" diyerek tebrikleşirken görürüz.

Döndüklerinde gerideki aşırılardan bazıları Kâbe haccı sevabına karşılık, kabir haccı sevabını değişmeyi isterler. Onlar da: “Değil bu haccın, her yıl yapacağın haccın sevabı da olsa değişmeyiz” derler. [Kendilerinden bahsettiklerimizin yaptığı bütün bid'at ve sapıklığa burada yer vermedik.](³⁴) Çünkü içine düştükleri dalâletin boyutunu idrak etmede akıl yetersiz kalır, bu bir hayal gibidir. İlim ve fıkıhtan az da olsa nasiplenene herkes, sakındırılan bir şeye ileten yolun da kesildiğini pekâla bilir. Nehyettiği şeyin karşılığı olan cezayı en iyi bilen, yine şeriatın sahibidir. Hayır ve hidâyet O'na itâat ve uymakla; şer ve dalâlet ise, O'na muhalefet etmekle masiyettir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabirler hakkındaki sünnetini araştıran, onun bu konudaki emir ve yasaklarını; sahabe ve onlara ihsan ile tâbi olanların yolunu bilen ve insanların bugün yaptıklarına şahit olan bir kimse, arada büyük bir çelişki olduğunu açıkça görür. Büyük ölçüde zıtlık söz konusudur. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabir yanında namaz kılmaktan nehyettiği hâlde onlar kılıyor; kabirleri mescid edinmeyi yasakladığı hâlde onlar buna da muhalefet ederek kabir üzerine mescid yapıyorlar. Sonra da buna “yatır” diyorlar. Rasûlullah, kabirlerde kandil yakmayı yasakladı, onlar yine muhalefet edip, kandiller ve mumlar yakıyor, el sürüyor, bununla da kalmıyor kabirlere vakıfta bulunuyorlar. Efendimiz

~
Kabir düşkünlüğünün sünnetle çelişmesi
~

(34) Kütübü'l-İlmiyye" baskısında ve diğerlerinde parantez içinde şu ibâre düşülmüştür: (Onların akıl almaz bid'at ve sapıklığından burada zikretmediğimiz mefselelerden biri de..).

sallallâhu aleyhi ve sellem, kabirlerin düzlenmesini emretti. Onlar, bu kez de muhalefet ederek, çevresini ev gibi yükseltiyorlar. Kabirlerin alçılanmaması ve üzerine bina yapılmaması emredildi. Onlar buna da muhalefet ediyor; kabirleri alçıyla sıvayıp üzerine kubbeler dikiyorlar. Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabir üzerine yazı yazılmamasını emretti. Onlar muhalefetlerini sürdürerek levhalar yapıyor, üzerine âyet veya başka şeyler yazıyorlar. Kabir toprağına toprak ilâve edilmemesini emretti. Onlar muhalefet ediyor dışarıdan (mermer), toprak, taş ve kireç ekliyorlar. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirleri bayram yeri edinmeyi yasakladı, onlar yine Rasûlullah'a muhalefet ediyor ve oraları bayram yerine çeviriyorlar. Bayram toplanması gibi hatta daha da kalabalık bir şekilde kabir (ve türbelerde) toplanıyorlar. Özetle Rasûlullah'ın sünnetine tümüyle çelişiyor, nehyettiğine muhalefet edip getirdiği -nûra- düşmanlık yapıyorlar.

Bunlar, sonunda kabir (ve türbeler)de haccetmeyi meşrû görme noktasına geldiler. Buna uygun özel ibâdetlerini belirlediler. Yine yetinmeyerek, bir de bunu anlatan “yâtır haccı ibâdetleri” adında kitap te'lif ettiler. Türbeleri Kâbe'ye benzettiler. Bunun İslâm'dan ayrılarak putperestliğe girmek olduğu ortadadır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kabirlerle ilgili olarak saydığımız meşrû kıldığı ve nehyettikleriyle; onların meşrû kıldığı ve yöneldikleri muhalefete bir baktığımızda, bunun; boyutları belirlenemeyecek ölçüde büyük bir fesat olduğundan asla şüphe edilemez. Bu fesadlardan bazı-rını şöyle sayabiliriz:

~
Kabir
düşkün-
lerinin
sürük-
lendiği
diğer
fesatlar

~

- Bazı yerleri, aklı yitirecek ölçüde yüceltmek.

• Allah'a en sevimli olan yerler içinde oraları öne geçirirler. Oraları ululaştırır, saygı gösterir ve yine oralar için kalpleri yumuşar, huşû duyarlar. Mescidlerde yapmadıkları ibâdetleri orada yaparlar. Onlar için oraların bir benzeri veya yakını yoktur. Türbeleri şenlendirir mescidleri terk ederler. Allah'ın peygamberiyle birlikte gönderdiği dîn, bunun aksini emreder. Bu yüzden ilme ve dîne insanların en uzağı Rafiziler (Şîîler) olmuştur. Onlar "yadır"lar yapıp mescidleri harap etmişlerdir.

• Oralara gitmekle düşmanlara üstün gelineceğine, belaların gideceğine, yağmur yağacağına ve benzeri dileklerin gerçekleşeceğine inanmak.

• Kabir başında büyük şirke düşmek. Şirk, zulümlerin zulmü, çirkin şeylerin en çirkin ve münkerlerin münkeri olduğundan Allah teâlâ'nın buğzettiği ve kerih karşıladığı işlerin en başında gelir. Bu yüzden Allah teâla, şirk ehli için dünyada ve âhirette cezalar koymuş; şirki asla bağışlamayacağını, müşriklerin necis olduğunu bildirmiş; kurban ve diğer kestiklerinin yenmesini haram kılmıştır. Onlardan evlenmeyi ve onlarla dostluğu yasaklamış, onları; melekler, peygamberler ve müminler için düşman kılmıştır. Onların mal ve kadınlarını tevhid ehli için helal kılmış, onlardan köle edinmeyi mubah saymıştır. Çünkü şirk, Allah'tan Rubûbiyet hakkını gidermek, İlâhî büyüklüğüne halel getirmektir. Alemilerin Rabbi hakkında su-i zan da bulunmaktadır. Onlar, Allah hakkında kötü bir zanna kapıldılar; böyle-

ce Allah'a ortak edindiler. Oysa hüsnü zan besleselerdi, Allah'ı hakkıyla bilirler, O'ndan başkasından medet ummazlardı. İşte Allah teâlâ, Kur'ân'da üç yerde onları şöyle zikreder:

[الحج: ٧٤]

"Allah'ı hakkıyla takdir etmediler." (Hac, 74).

Bu, gerçek bir marifetle O'nu bilmediler, demektir. Başkasını Allah'a denk tutup sonra da onu seven, ondan korkan ve onun için çaba sarfeden nasıl olur da Allah'ı hakkıyla tevhîd etmiş/birlemiş olur ki?

Müşriklerin; putlarını, Allah'ın zâtına bir tutmadıkları bilinen bir şeydir. Sıfatlarında veya ef'alinde de putları Allah ile bir tutmuyorlardı. Yerleri ve gökleri putlarının yarattığını veya onların öldüren ve diriltten olduklarını da söylemiyorlardı. Onların putlarını Allah ile bir tuttıkları konu sevgileriydi. Putlarını yüceltiyor ve onlara ibâdet ve dua ediyorlardı. Bunu Müslüman olduğunu söyleyen -türbe ve yatlara tapan- şirk ehlinde de görmek mümkündür.⁽³⁵⁾

- Kabirleri mescitler edinerek Allah ve Resûlü'nün lanetine uğramak.

(35) Allah teâlâ şöyle buyurur: *"İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a eşler ve benzerler edinir de onları, Allah'ı sever gibi severler. İmân edenler ise daha çok Allah'ı severler. Keşke zalimler, azabı gördükleri zaman (anlayacakları gibi) bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabına dayanmanın zorluğunu önceden anlayabilselerdi" (Bakara, 165).*

• Kabir (ve türbelerde) kalmak, üzerine örtüler bağlamak, yanından ayrılmamak ve oralar için muhafız edinmek gibi işlerle putperestlere benzemek. Bu kabir köleleri, türbe muhafızlığının mescidlere hizmetten daha üstün olduğuna inanır ve Kâbe'ye komşu olmaktansa türbelere komşu olmayı yeğlerler.

• Türbelere adakta bulunmak, oraları beklemek.

• Dinde meşrû kılınan şeylerde Allah ve Resûlü ile çelişmek.

• Sünnetleri öldürmek ve bid'atları yaşatmak.

Bu bid'atlardan bazıları şöyledir: Can yakan bir yorgunluk ve büyük bir günahla türbeler için yolculuk yapmak: Çünkü bütün âlimler, sâlih kimselerin veya peygamberlerin kabirlerini ziyaret etmek için yolculuk yapmak bid'attır, demişlerdir. Alemlerin Rabbi'nin Peygamberi böyle bir emir vermediği gibi bunu hoş karşılayan bir âlim de yoktur. Kim bunun kurbet/yakınlık ve tâat olduğuna inanırsa sünnete ve icmâ-ı ümmete muhalefet etmiştir. Bu inançla sefere çıkacak olsa bu seferi, icmâyla haramdır. Bu durumda tahrîm kurbet/yakınlık elde etmek amacıyla yolculuk yapacağından dolayı söz konusu olur. Bir türbeye yolculuk yapan kimsenin amacının kurbet/yakınlık edinmek olduğu gâyet açıktır. Sahîhayn'da Rasûlullah'ın,

«لَا تُسَدُّ الرَّحَالَ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَمَسْجِدِي هَذَا».

~
Kabir
ziyareti
için
yolculuk
yapmak
Nebevî
yasağa
aykırıdır
~

“Üç mescid; Mescid-i Haram, Mescid-i Aksâ ve benim şu mescidim dışında hiç bir yere (mescide) yolculuğa çıkılamaz”⁽³⁶⁾ buyurduğu sabit olmuştur.

• Kabir ehli olan sâlihler eziyettir. Buraya kadar zikredilen şeylerin kabirleri başında yapılmasından dolayı onlar eziyet duyarlar. Hıristiyanların onun için yaptıklarını İsâ Mesih *aleyhisselâm* nasıl kerih görüyorsa, diğer peygamberler, âlimler ve sâlih kimseler için yapılan böyle si bid'atlar da onlara ezâ verir. Kıyâmet günü ise bu sâlih kimseler, bid'atçıların yaptıklarından tamamen uzaktırlar. Allah teâlâ şöyle buyurur:

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ
ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ
(١٧) قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانْ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ
مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَءَابَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ
وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ [الفرقان: ١٧ - ١٨]

“O gün Rabbin onları ve Allah’tan başka taptiklerini toplar ve der ki: “Siz mi saptırdınız şu kullarımı, yoksa kendileri mi yoldan çıktılar?” Onlar: “Seni tenzih ederiz. Seni bırakıp da başka dostlar edinmek bize yaraşmaz; fakat sen onla-

(36) Buhârî, (III, s.76, h.1189; [Fadlu's,Salât, Mekke ve Medine mescidi] bâbı). Müslim, (II, s.1014, h.1397; [Hac, Üç mescid dışında yolculuk yoktur] bâbı, Sa'îd'in Ebû Hureyre'den merfû rivâyetinde).

ra ve atalarına bol nimet verdin sonunda (seni) anmayı unuttular ve helâkı hak eden bir kavim oldular.” derler.” (Furkân, 17-18).

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَحْيَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ
أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي
نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

[المائدة: ١١٦]

“Allah: “Ey Meryem Oğlu Îsâ! İnsanlara: Beni ve annemi iki ilâh edin diye sen mi dedin? bu-yurduğu zaman o; şöyle dedi: Hâşâ! Seni tenzih ederim. Hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz.” (Mâide, 116).

■ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kabir ziyaretinde meşrû kıldığı; âhireti hatırlamak, ölünün durumundan ibret ve öğüt almak ve de ölü için duâda bulunarak ona ihsanda bulunmaktır. Ziyarete bulunan kimse, böylece hem kendine hem de mevtâya bir iyilik yapmış olur. Ancak o bid’atçılar, bunu altüst ederek dinde yer alanın tam aksini yapmış; ziyaretten maksadı, ölüyü Allah’a ortak koşmaya çevirmişlerdir. Türbelerden istemeye, ihtiyaçlar için ölülere yalvarmaya başlamışlardır. Onlardan bereket ümit etmişlerdir. Halbuki böyle yapmakla hem kendilerine hem de ölüye kötülük ederler. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, şirke düşülme tehlikesi yüzünden ilk zamanlarda kabir ziyaretini mutlak sûrette yasaklamıştı. Çünkü onlar

≈
Kabir
ziyaretinin
meşru
kılınması
≈

küfürden henüz çıkmışlardı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Tevhîd inancı kalplerinde iyice yerleştiği zaman kabirlerin ziyaret edilmesine izin vermiş ve bundaki yararları bildirmiştir. Yerine göre anlatarak veya uygulayarak onlara ziyaretin nasıl yapılacağını öğretmiştir. Bunu birçok hadîste görebiliriz.

Kabir ziyareti ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bunun nasıl yapılacağını öğretmesiyle ilgili bazı hadîslere yer verelim:

İzin Hakkında

~
Kabirleri
ziyarete
izin
verilmesi

Bunlardan Ebû Sa'îd'in şu hadîsini zikredebiliriz. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

«كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَرُورُوا وَلَا تَقُولُوا هُجْرًا».

~
"Sizleri daha önce kabir ziyaretinden men etmiştim. Şimdi oraları ziyaret edin. Ancak saçma söz söylemeyin."⁽³⁷⁾ Bu hadîsi İmâm Ahmed ve Nesâî rivâyet etmiştir.

Yine Müslim'in Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'tan rivâyetinde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, şöyle buyurur:

«زُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ الْمَوْتَ».

(37) Ahmed, (III, s.38; Muhammed b. Yahyâ b. Hibbân'ın amcası'ndan onunda Ebû Sa'îd'den merfû rivâyetinde, lafzı şöyledir: ["Sizi kabir ziyaretinden menetmiştim, artık ziyaret edin! Bunda ibret vardır"], Heysemî, "el-Mecmau'z-Zevâid"de (III, s.57) "hadîsi Ahmed rivayet etmiştir ve ricâli de sahîhin ricâlidir" der. Nesâî de tüm lafzıyla hadîsi tahrîc etmiştir, (IV, s.89, [Cenâiz, Kabir ziyaretleri] bâbı, Ebû Bureyde'nin babasından yaptığı merfû rivâyetinde).

“Kabirleri ziyaret edin, bu şüphesiz ölümü hatırlatır.”⁽³⁸⁾

Öğretmesi Hakkında

Ebû Süleyman b. Bureyde *radiyallâhu anh*, babasından Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in onlara kabristana girdiklerinde “es-Selâmu alâ ehli'd-diyâr”⁽³⁹⁾ denmesini öğrettiğini söyler. Bu hadîs, Müslim'in lafzında

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لِلَّهِ لَلْآحِقُونَ أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ».

“Ey mümin ve müslümanlar olan diyarın sakinleri! Allah'ın selâmı üzerinize olsun. Bizler de inşaallah sizlere kavuşacağız. Allah bize de size de afiyet versin”⁽⁴⁰⁾ şeklindedir.

Âişe *radiyallâhu anhâ* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, benimle olduğu gecenin sonunda Baki'-mezarlığına- çıkar ve

(38) Müslim, (II, s.671, h.976; [Cenâiz, Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in, annesinin kabrini ziyaret için Rabbinden izin istemesi] bâbı, Ebû Hâzim'in Ebû Hureyre'den merfû rivayetinde; lafzın baş tarafı: "Rabbimden anneme istiğfâr etmek için izin istedim..." şeklindedir).

(39) Müslim, (II, s.671, h.975; [Cenâiz, Kabre girerken ne denir ve ehline nasıl duâ edilir] bâbı). Nesâî, (IV, s.94; [Cenâiz, Müminlere istiğfâr edilmesinin emri] bâbı). İbn Mâce, (I, s.494, h.1547; [Cenâiz, Kabristana girerken denilecek şey hakkında vârid olanlar] bâbı). Ahmed, (V, s.353-359). İbnu's-Sünnî, "Amelu'l-ıyevm ve leyle"de, (s.197, h.594; Süleyman b. Büreyde'nin babasından yaptığı merfû rivâyetinde).

(40) Bkz. Önceki hadîsin kritiği.

~
Ziyaret
esnasında
yapılabilecek
dualar
~

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَأَتَاكُمْ مَا تُوْعَدُونَ غَدًا مُرَجَّلُونَ وَإِنَّا إِنِ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَهْلِ بَقِيعِ الْغَرْقَدِ».

“Müminler topluluğunun yurdu! es-Selâmu aleykum! Va'dedilen şey size geldi, yarına ertelendiniz. Bizler de inşaallah sizlere kavuşacağız. Allah'ım! Bâki Gar-kad ehline mağfiret et.”⁽⁴¹⁾ derdi. Bu iki hadîsi de Müslim rivâyet etmiştir.

Bir başka hadîs de İbn Abbâs *radıyallâhu anhumâ*'dan şöyle gelmiştir: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Medîne kabristanına uğrar, yüzüyle onlara yönelerek:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ يَعْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْآثِرِ».

“es-Selâmu aleykum ey kabir halkı! Allah bize de size de mağfiret etsin. Sizler evvelimizsiniz, bizler de yoldayız.”⁽⁴²⁾ buyururdu.” Hadîsi İmâm Ahmed ve Tirmizî zî rivâyet etmiş, Tirmizî: “Hadîs, hasendir.” demiştir.

Geçen hadîslerde de görüldüğü gibi Rasûlullah

(41) Müslim, (II, s.669, h.974; [Cenâiz, Kabre girerken ne denir ve ehline nasıl duâ edilir] bâbı). Nesâî, (IV, 4, s.93-94; [Cenâiz, Müminlere istiğfâr edilmesinin emri] bâbı, 'Atâ'nın, Âişe'den yaptığı merfû rivâyetinde).

(42) Tirmizî, (III, s.369, h.1053; [Cenâiz, Kabristana girenin ne diyeceği] bâbı, hadîs hakkında "Hasen ve garîb'tir" der). Taberânî, ("Kebîr", XII, s.107, h.12613; Gâbûs b. Ebû Zabyân'ın babasından onunda İbn Abbâs'tan rivâyetinde).

sallallâhu aleyhi ve sellem, ziyaretteki maksadın hem ziyaret edenin kendisine, hem de ölüye bir iyilik olduğunu bildirmiştir. Ziyaret edenin kendisine iyilik etmesi; ölünün durumundan ibret ve öğüt alarak âhireti hatırlaması, bu vesileyle zâhid bir hayat sürmesiyledir. Ölüye iyilikse ona selâm vermek, Allah'tan hakkında rahmet, mağfiret ve afiyet istemektedir.

Allah dostlarının veya herhangi bir müminin kabrine gelen ziyaretçinin selâm vermesi, ölü için Allah'tan âfiyet ve mağfiret dilemesi gerekir. Hadîslerde geçtiği üzere Allah'tan rahmet istemelidir. Sonra da kabir sahibinin durumunu düşünerek ibret almalıdır. Acaba hangi şeyden sorulmuştu? Ve o ne cevap vermişti? Kabri cennet bahçelerinden bir bahçe mi, yoksa ateşten bir çukur mu? Sonra kendini bir ölü gibi düşünmeli, kabre konulmuş, ehlini, çocuklarını ve tüm bildiklerini yitirmiş, bir başına kalmış. Şimdi de sorguya çekiliyor. Peki ne cevap verecek? Hâli ne olacak? İşte orada kaldıkça bunları düşünecek ve ibret alacaktır. Bu dehşetli durumdan kurtulmaya karşı içinde kararlı bir sevgi uyanacaktır.

~
Kabir
ziyaretinin
âdâbları

Kabirde Kur'ân-ı Kerîm Okumak

Bazı âlimler bunu câiz görürlerken, bazıları da me-netmiş ve ziyaretçi muhakkak ibret almakla meşgul olmalı, Kur'ân okuyanına okuduğunu düşünmesi gerekir, kendini okuduğuna vermelidir. Bu durumda okuduğunu düşünmekle, ibret almayı bir arada yapamaz. Çünkü bir kalpte aynı anda iki düşünce olmaz, demişlerdir.

Eğer: “Ben bir an düşünür, bir an okurum. Kur’ân okunduğunda rahmet iner. Bu rahmetten belki ölü de bir fayda bulur” denirse, cevabını bir kaç açıdan şöyle verebiliriz:

Öncelikle: Kur’ân okumak bir ibâdetdir. Ancak ziyaretçinin az önce saydıklarımızı; ölümü ve iki meleğin sorularını düşünmesi de bir ibâdet olduğundan konum yalnız bu ibâdeti yapmayı gerektirir. Bir ibâdet, bir diğer ibâdet için terk edilmez.

İkinci olarak: Kur’ân’ı evinde okusa ve okuduktan sonra sevabını “Allah’ım! bunun sevabını fülâna yaz” diyerek hediye etse bu da ona ulaşır. Çünkü bu duâ gibidir, duânın ölüye ulaştığı da hilafsızdır. Bu durumda kabir başında okumaya gerek yoktur.

Üçüncüsü: Kabir başında Kur’ân okumak medfun için azaba veya azabının artmasına neden olabilir. Amel edilmemiş her âyet okunduğunda ölü, “Bunu duymadın mı? Nasıl muhalefet ettin?” denilerek muhalefeti için azap görebilir. Şöyle bir olay nakledilir; birinin rüyâda çok azab içinde olduğu görülür, ona, “Kabrinin yanı başında gece gündüz okuduğum Kur’ân fayda etmedi mi?” dendiğinde: “İşte azabımı artıran bu oldu.” der ve yukarıdaki sebep zikredilir.

Öyleyse, ziyaretçinin sünnete tâbi olması ve meşrû kılınan çizgide durması gerekir. Kendine ve mevtâyâ iyilik yaptığını sanarak bu sınırı aşmamalıdır. Çünkü kabir ziyareti iki türlüdür: Meşrû ziyaret ve bid’at ziyaret.

Meşrû olan ziyaret; Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in izin verdiği ziyarettir. Bunun iki hedefi vardır:

İlki: Ziyaret edene döner ki bu da ibret ve öğüt almaktır.

İkincisi: Ölüye râcidir. Bu da ziyaretçinin ona selâm vermesi ve ziyaretine uzun süre ara verip terk etmemesidir. Bu, hayattaki birini ziyaret etmek gibidir. İhmal edince unutulur. Ziyaret ettiğinde ise buna sevinir. Medfûnun bu ziyarete daha çok ihtiyacı vardır. Çünkü o ehlinden kardeşlerinden ve bildiklerinden ayrılık yurdundadır. Biri ziyaret edip ona selâm ve duâ ettiğinde bununla sevinç ve huzuru artar.

Meşru
olan
kabir
ziyaretinin
hedefi

Bid'at Olan Ziyaretin Gayesi

Yanında namaz kılmak, orayı tavaf etmek, öpmek, ellemek, yanak sürmek, toprağından almak; ölüye yakarak ondan yardım, rızık, afiyet ve çocuk istemek, borçlarının ödenmesini ve sıkıntılarının giderilmesini talep etmek veya diğer ihtiyaçlar için putperestlerin putlarından istemesi gibi yapılan bir kabir ziyaretinin, imâmların da ittifakıyla meşrû olan bir yanı yoktur. Bunu ne Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ne sahabe, ne tâbiîn, ne de imâmlardan biri yapmıştır. Aksine bu bid'at ziyaretin aslı putperestlerden alınmıştır.

Şunu iddia ettiler: O mevtânın Allah katında bir yakınlığı ve bazı üstünlükleri vardır. Ona bir takım lütuflar geliyor ve ruhundan hayırlar elde ediliyor. Bu durumda ziyaretçi kendini onun ruhuna bağlarsa; ışınların net bir

aynadan karşısında duran cisme yansıması gibi ziyaret edilenin ruhundan, ziyaretçinin ruhuna doğru bu lütüflardan taşma olur.

Sonra şöyle devam ederler: Ziyaretçinin tüm ruhuyla ölüye yönelmesi gerekir. Himmeti üzere yanında kalması, niyetiyle ona yönelmelidir. Ondan başka hiçbir şeyi hatırına getirmemelidir. Himmet ve kalbini ona karşı topladıkça fayda artar. Ziyareti bu vecih üzere İbn Sinâ, Farâbi ve yıldıza tapan diğerleri zikrederek, konuşan nefis ulvî ruhlara bağlandığında nur alır dediler. Yıldızlara tapmanın, onlar için heykel edinmenin sırrı da budur. Bu yüzden bazı ekoller gelişmiş ve bunlar için putlar edinilmiştir. İşte kabir (türbe ve yadır) kullarını oraları mescid edinmeye, yanlarına mescid inşâ etmeye, üzerine örtüler yaymaya, kandil yakmaya, muhafız edinmeye, adakta bulunmaya ve diğer münker işleri yapmaya iten gerçek sebep de budur.

Allah'a yemin olsun ki, O'nun peygamber göndermesi ve kitaplar indirmesinin nedeni; bu -şirki- iptal etmek, ehlini tekfir ve lanet etmek, onların kanlarını ve mallarını mubah kılmaktır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bu yüzden bunu tümüyle red ve iptal etmeyi gaye edindi. Ona götüren yolun önünü kapadı. Ama o dalâlettekiler ve dalâlete götürenler, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yoluna karşı durdular ve gayesinde onunla çeliştiler. Kul, Allah katında seçkin birinin ruhuna bağlanır, himmetle ona yönelir ve tüm kalbiyle yanında olursa arasında bir bağ oluşur ki bununla Allah'tan o ruha gelen nasipten feyz alır, dediler. Üstelik buna bir de sulta-

nın yakınında hizmet eden ve ona çok bağlı olan kimse, sultan tarafından birçok nimetler elde eder ve üstün olur. O hizmetkâra bağlanan da bağlılığı ölçüsünde hissesine düşenden yararlanır, şeklinde misal verdiler.

Böylece kabirlere (türbelere) ve ehline tapındılar. Onları, Allah katında şefâatleri dünya ve âhirette yarar sağlar düşüncesiyle şefâatçiler edindiler. Oysa Kur'ân evvelinden ahirine kadar, bunu reddetmiş, bu bâtlı görüşü iptal etmiştir. Yâsîn sahibi⁽⁴³⁾'nin ağızıyla Allah Kur'ân'da şöyle buyurur:

~
Kabir
düşkünlerinin
şefaati
hakkındaki
dalâletleri
~

﴿إِنْ يَرِدْ مِنَ الرَّحْمَنِ بَضِيرٌ لَّا تَغْنِ عَنِّي شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ﴾ ﴿٢٣﴾ [يس: ٢٣]

“...Rahmân, eğer bana bir zarar dilerse o sizin putlarınızın şefâati bana hiçbir fayda vermez ve beni asla kurtaramazlar.” (Yâsîn, 23)

Diğer bazı âyetler de şöyledir:

﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَؤُكَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ ﴿٤٣﴾ [الزمر: ٤٣]

“Yoksa onlar Allah’tan başkasını şefâatçiler mi edindiler?” (Zümer, 43)

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرْضَىٰ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ﴾ ﴿٢٨﴾ [الأنبياء: ٢٨]

(43) Yâsîn sahibi: Sûrenin ikinci sayfasındaki kıssada anlatılan ve Allah'ın, kendisini ikrama mazhar kıldığı sâlih kul. (çev).

“...Allah rızasına ulaşmış olanlardan başkasına şefâat etmezler” (Enbiyâ, 28)

﴿وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ [سبأ: ۲۳]

“Allah’ın huzurunda, kendisinin izin verdiği kimselerden başkasının şefâati fayda vermez.”

(Sebe, 23)

Allah teâlâ, şefâati Kur’ân’da iki şeye bağlamıştır: Birincisi, şefâat olunacak kimseden razı olması; ikincisi de şefâat edecek kimseye izin vermesidir. Buradan da anlaşıldığı üzere, bu iki şart olmadığında şefâatin hasıl olması mümkün değildir. Allah teâlâ şöyle buyurur:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعْتُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَنْتَبِهُونَ اللَّهُ

بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ [يونس: ۱۸]

“Allah’ın yanı sıra kendilerine ne zarar ne de fayda veremeyecek şeylere tapınıyor ve “Bunlar Allah katında bizim şefâatçilerimizdir.” diyorlar. De ki: Allah’a, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Hâşâ! O, onların ortak koştukları her şeyden uzak ve yücedir.” (Yûnus, 18)

Allah teâlâ, şefâatçiler edinenlerin O’na ortak koşan/müşrikler olduğunu burada açıkça beyân etmiştir.

Şefâate nâil olmak şefâatçiler edinmekle değildir. Şefâat ancak Allah'ın kendisinden razı olduğuna, yine O'nun razı olduğu kimseye izin vermesiyle olacaktır. Kim Allah'tan başka şefâatçi edinirse müşrik olur. Edindiği şefâatçinin şefâati ona asla fayda vermeyecektir. Her kim Rabbu'l-Âlemîn'i ma'bûdu ve mahbûbu edinir, O'na yaklaştırmaya çalışır ve O'nun rızasını ararsa, Allah teâlâ şefâatçinin onun hakkında şefâat etmesine izin verir.

Bundan dolayı şefâatçilerin efendisinin şefâatine nâil olacak en evlâ insanlar, îmânlarına hiçbir şey karıştırmayan tevhîd ehli olacaktır. Onlar, tevhîdlerini şirkin her türlü kirinden ve türevlerinden arındırmışlardır. Allah'tan başka şefâatçiler edinen şirk ehline gelince, Allah onlardan razı olmayacak ve şefâat edenlerin onlar için şefâatte bulunmalarına izin vermeyecektir. Bunun sırrı, bütün işlerin Allah'a ait olmasındadır. Hiçbir işte O'nunla birlikte hak sahibi olan yoktur. Mahlukât içinde en çok ikrama mazhar olan ve en üstün olanlar peygamberler ve mukarrab/yaklaştırmış meleklerdir. Onlar üstün ve efendidirler. Söz ve davranışları Allah'ın izniyledir, asla Allah'ın önüne geçmezler. Ne yaparlarsa yaparlar Allah'ın emri ve izniyle yaparlar. Allah teâlâ hakkında ve neyin farz, neyin de haram olduğu konusunda insanların en cahili; şefâatçi edinerek Allah'a yaklaşıacağını sanan ve edindiği şefâatçinin ona şefâat edeceğine inanan kimsedir. Onlar Rabbu'l-Âlemîn'i, gerektiğinde onlara ulaşmak için araçlar edindikleri krallara ve sultanlara benzettiler.

Şefâate
en lâyıf
olanlar;
tevhîd
ehlidir

Bu fâsîd kıyas neticesinde, putlara taptılar. Allah'tan başka şefâatçiler edindiler ki bu da şirkin özüdür. Aynı zamanda Allah'tan rubûbiyet/rabb olma vasfını gidermektir. Çünkü Allah katında şefâatçi edinmeye çalışan kimse; ya Allah'ın kullarının isteklerini bilmediğini sanır ve bir aracı edinerek -hâşâ!- bunu O'na öğretmeye kalkar. Ya da -hâşâ!- uzak olduğundan duâsını ve yakarışını duymayacağına inanır ki, bu durumda da kabul gören bir aracı edinmeye gereksinim duyar. Veya insanın insana işi düştüğünde, o da bunu yapmadığı zaman vasıta edinmesi gibi bir vasıta edinir ki bu kabul olsun, ihtiyacı karşılansın ve yarar bulsun. Onu azdan çoğa çıkarsın, zilletten izzete kavuştursun. Ya da bugünkü dünya sultanlarının durumu gibi vasıtasız bir şey yapılamayacağına inanabilir. Mahlûkun bir hakkı olduğu düşüncesine de kapılmış olabilir, krallar ve büyüklere ulaşırken birbirlerine üstün gelen kimseleri vesile edindikleri gibi bir vesile edinerek tevessül yapar. Edindikleri bu vesile aslında sultanların ve kralların ortaklarıdır. Çünkü onların sistemleri vesile edindikleri bu kimselerle yürür. Baştakilerin maslahatı onlarla sağlanır. Her işte onlar yardımcıları ve destekleyicileridir. Onlar olmasa elleri ve söyledikleri insanlara ulaşmaz. Bu kimselere ihtiyaç duydukları için onların aracılığını kabul etmeye muhtaçtırlar. Hoşlarına gitmese de onlara izin vermek zorundadırlar. İsteseler de istemeseler de o araçları kabul etmekten başka çareleri yoktur. İnsanlara vasıta olan her ne kadar yiyecek ve benzeri gereksinimlere muhtaç olsa da çoğu kez aracılık yaptığı kimseye ihtiyaç duymaz. O

da yardım almada destek görmede ve benzeri şeylerde ona muhtaçtır. Her biri diğerine ihtiyaç duyar.

Ya el-Ğanî/zengin olan ve bu zenginliği zâtından olan Allah? O'ndan başka her şey O'na muhtaçtır. Yerde ve gökte olan ne varsa O'nun kuludur. O'nun üstünlüğüne mağlupturlar ve O'nun dilemesiyle tasarrufta bulunurlar. Kullarının hepsini helak edecek olsa O'nun mülkünden, sultanlığından, rubûbiyyet ve ulûhiyyetinden zerre kadar eksilme olmaz. Katında O'nun izni olmadan şefâat etmeye kimsenin gücü yoktur. Şefâatin tümü O'nundur. Allah teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا﴾ [الزمر: ٤٤]

“De ki: Şefâatin tümü Allah’ındır.” (Zümer, 44)

O Allah, yine kendine karşı kuluna şefâat ederek ona merhamet eder. Dilediğine de kendisine karşı şefâat etmesi için izin verir. Aslında şefâat, yine O'nun içindir. O'nun katında şefâat eden, ancak O'nun izni ve emriyle önce kendine, sonra da başkasına şefâat edebilir. Bu, kulunu affetmek için O'nun dilemesidir. Allah şöyle buyurmuştur:

﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ [الأنعام: ٥١]

“..Çünkü onların Rableri’nden başka ne dostları, ne de şefâatçileri (aracıları) vardır.” (En’âm, 51)

﴿مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ [السجدة: ٤]

“...O’ndan başka ne bir dost, ne de bir şefâatçiniz vardır..” (Secde, 4)

Âyetlerde görüldüğü üzere Allah teâlâ, O’ndan başka bir şefâatçi olmadığını beyân etmiştir. O, kuluna merhamet etmek istediği zaman, şefâat etmesinden razı olduğu başka bir kuluna şefâat için izin verir. Bu Kur’ân’da şu âyetle belirtilir.

﴿ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ﴾ [يونس: ٣]

“...Allah’ın izni olmadan hiç bir kimse şefâatçi olmaz.” (Yûnus, 3)

İnsanların
yanındaki
şefaati ile
Allah
katındaki
şefaatin
farkı

Şefâat O’nun izniyledir, O’ndan başkasıyla değil. Allah’tan başka şefâatçi -zaten- yoktur. İzniyle şefâatçi olan ancak O’dur. Bu, dünya ehlinin birbirine aracı ve şefâatçi (veya referans) olmasından çok farklıdır. İnsanlarınki; öncelikle izinle değil, kişinin bir takım sebeplerden sonra isteğinin kabul edilmesi üzere -sevsin veya sevmesin- aracı olacak şahsı harekete geçirmesiyledir.

Bu bazen güç ve idâre, bazen de yarar kazanma hırsıyla olur. İnsanlara karşı şefâatçi (veya aracı) isteyen, şefâatçiye bir menfâati dokunması gerekir. Böylece şefâat edecek (aracı olacak) kişi, ya sevdiği bir yarar elde eder, ya da nefret ettiği bir zarardan kendini korur (bu şartla kendisine gelen şahsın işini görür). Bu, Allah katındaki şefâatin tam aksidir. Allah, şefâatçinin şefâatini yaratmaz ve buna izin vermezse -şefâatin- vücuda gelmesine imkan yoktur. Şefâatçinin, şefâat etmesine de Rabb teâlâ’nın hiç bir ihtiyacı yoktur. O, ne bir şey ister, ne de bir şeyden sakınır (yüceler yücresi Allah bundan uzaktır,

münezzehtir). O'nun katındaki şefâat, yalnızca emrine itâat ve boyun eğilmesinden ibârettir. Peygamberler ve meleklerden her hangi biri veya tüm mahlûkâtın, O'nun dilemesi olmaksızın şefâat etmeye mecalleri yoktur. Şefâatçıyı şefâat etmesi üzere harekete geçiren O'dur. İnsanlardaki şefâatçıyı harekete geçiren ise dileğinin kabul edilmesini isteyen yâni şefâat (veya aracı) arayan kişidir.

Bunu bu haliyle anlamaya muvaffak olan kimsede tevhit hakkıyla gerçekleşir ve kişi kurtulur. Şirk, müşrik olan istese de istemese de bir eksikliği beraberinde getirir. Şirk, Allah teâlâ'nın rubûbiyyetini eksiklik isnâd etmek olduğundan, O'nun hikmeti ve rabliğinin kemâli; şirki affetmemesini gerektirmiştir. Bu nedenle müşrikler cehennemde ebedî kalacaklardır. Allah'a şirk koşan hiçbir kimse olmasın ki, -bu yaptığıyla Allah'ı yücelttiğini sansa da- (hâşâ!) O'nu noksan buluyor olmasın. Bu tıpkı bir bid'atçının Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i noksan görmesi gibidir. Bir de bid'atının sünnetten hayırlı olduğunu ve bid'atıyla Rasûlullah'ı ta'zim ettiğini sanır.⁽⁴⁴⁾ Bu kimse yaptığıнын bilincindeyse Allah ve Resûlü'ne açıkça karşı geliyor demektir. Aksi takdirde -bid'atı- sünnet sanarak cahilce bir taklidin içine düşmüştür.

(44) "Bid'at-ı Hasene" diyerek, haram olan bir şeyi güzel görmeleri örneğinde olduğu gibi. Sünnet bir hayra delâlet etmede yetersiz veya eksikmiş gibi, onda yer almayan yeni ibâdet ve ameller çıkararak daha hayırlı bir iş yaptıklarını sanırlar. Mâalesef bu anlamda çıkarılan bid'atlar anlatılacak olsa ciltlerce te'lif yapılabilir. (çev.)

İbn Kayyim, *İğâse* adlı eserinde şunları söyler: “Mâlik b. Enes’in: “Bu ümmetin başı ne ile ıslah olduysa sonu da ancak onunla ıslah olur” demesi ne hoştur. Ne var ki, bir ümmetin peygamberine olan bağlılığı ve imânı azaldıkça, bunun yerine uydurdukları bid‘at ve şirk yerleşir. Selef-i Sâlihîn, tevhîdi arındırarak, onu her yandan korudular. Hatta sahabe ve tâbiîn, Velîd b. Mâlik zamanına kadar mescidden ayrı olan Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in odasına girdiklerinde hiç bir zaman ibâdet türünden bir şey yapmazlardı. Orada ne namaz kılar, ne de duâ ederlerdi. Bunların tümünü yalnız mescidde yaparlardı. İçlerinden biri Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e (kabrine) selâm verdikten sonra, duâ etmek istediğinde; önce sırtını kabre verir ve kibleye yöneldikten sonra duâ ederdi”

Seleme b. Verdân ise şöyle demiştir: “Enes b. Mâlik’i Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i selâmlarken gördüm. Sonra kabrin duvarına sırtını dayadı ve duâ etti. Bunda âlimler arasında bir hilaf yoktur. Hakkında hilaf olan konu selâmın nerede verileceğindedir. Ebû Hanîfe *rahimullah*, selâm verirken de kibleye döner, asla kabre yönelmezdi. Diğerleri de: “Sadece selâm verirken kabre yönelmelidir” derler. Dört imâmdan hiçbiri, duâ ederken kabre yöneleceği gibi bir şey söylememiştir. Bu konuda eldeki tek delil İmâm Mâlik’e ve arkadaşlarına nisbet edilen asılsız bir hikâyeden ibarettir. Yine İmâm Şâfiî *rahmetullahi aleyh*’e, Ebû Hanîfe’nin kabri başında ona yönelerek duâ ettiği nisbet edilir ki bu da düpedüz yalandır. Bilakis, duâ edeceği zaman kibleye döndüğü ve kabir başında duâ ettiği gibi bir netice çıkmasın diye kab-

re dönmediğini söylemişlerdir. Çünkü duâ, Tirmizî'nin merfû olarak aktardığı:

«الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ».

“Şüphesiz duâ ibâdetdir.”⁽⁴⁵⁾ rivâyetinde de görül-
düğü üzere bir ibâdetdir. İşte Selef-i Sâlihîn, Allah'a ibâ-
deti ayrı tutarak, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in izin
verdiği: “Selâm vermek, ölü için mağfiret ve rahmet
dilemek.”⁽⁴⁶⁾ dışında hiçbir ibâdeti asla kabir başında
yapmadılar.”

Özet olarak, ölünün tüm ameli kesilmiştir. Bizzat o
duâya ve şefâatçiye muhtaçtır. Namazdayken yaşaya-
nlar dışında ölülerin hayrına duâ etmek, vâcip ve müs-
tehâb olmak üzere bu yüzden meşrû kılınmıştır.

Avf b. Mâlik, şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallâhu aley-
hi ve sellem*, bir cenaze için namaz kıldırırken duâsından
şunları ezberledim:

(45) Ahmed, (IV, s.267-271-276-277). Ebû Dâvûd, (V, s.161, h.1479; [Salât, duâ] bâbı). Tirmizî, (V, s.374, h.2969), ve (V, s.374, h.3247; [Tefsir, Bakara sûresi] bâbı) ve [Müminûn sûresi], (V, s.456, h.3372; Duâ, duânın fazileti] bâbı), Tirmizî, "hadîs hasendir, sahîhtir" der. İbn Mâce, (II, s.1258, h.3828; [Duâ, duânın fazileti] bâbı). İbn Ebî Şeybe, ("Musannaf", VI, s.21, h.29167; [duânın fazileti] bâbı). Bu-
hârî, ("Edebü'l-müfred", s.105). İbn Hibbân, ("es-Sahîh", II, s.124, h.887). İbn Cerîr, ("Tefsir"inde, XXIV, s.78-79). Beyhakî, ("eş-Şu-
ab", II, s.37, h.1105). Hâkim, ("Müstedrek", I, s.491; "Hadîsin is-
nâdı sahîhtir, Buhârî ve Müslim'in şartına uygundur, ancak onlar
tahrîc etmediler" demiş, Zeheb" de buna muvâfakat etmiştir). Bunların hepsi de, Yesba' el-Kindî el-Hadremî'nin, Nu'man b. Beşîr'den yaptığı merfû rivâyetindedir. el-Elbânî de "Sahîhu'l-Câ-
mî'de hadîsi tashîh etmiştir, (I, s.641, h.3407).

(46) Daha önce açıklandığı şekliyle.

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ أَوْ مِنْ عَذَابِ النَّارِ».

“Allah’ım! Ona mağfiret et, merhamet et, afiyet ver ve onu bağışla. İneceği yere ikrâm eyle. Gireceği yeri genişlet, onu suyla, kar ve doluyla temizle. Beyaz bir giysiyi kirden arındırdığın gibi onu günahlardan arındır. Ona evinden daha hayırlı bir ev, ehlinden daha hayırlı bir ehil, eşinden daha hayırlı bir eş nasib et. Onu cennete girdir, kabir azabından ve ateş azabından koru.” Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in bu duâsını işitince ona mazhar olan o ölünün yerinde olmayı arzuladım⁽⁴⁷⁾ Hadîsi Müslim rivâyet etmiştir.

Ebû Hureyre *radıyallâhu anh* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i (bir kadının) cenaze namazında:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّهَا وَأَنْتَ خَلَقْتَهَا وَأَنْتَ هَدَيْتَهَا لِلْإِسْلَامِ وَأَنْتَ قَبَضْتَ رُوحَهَا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِسِرِّهَا وَعَلَانِيَتِهَا».

(47) Müslim, (II, s.662, h.963; [Cenâiz, Namazda ölüye duâ etmek bâbı). Nesâî, (IV, s.73; [Cenâiz, duâ] bâbı). Tirmizî, (III, s.345, h.1025; [Cenâiz, Ölüye namaz kılarken yapılacak duâ] bâbı). İbn Mâce, (I, s.481, h.1500; [Cenâiz, Ölüye namaz kılarken yapılacak duâ hakkında vârid olanlar] bâbı). Ahmed, (VI, s.28). İbn Hibbân, (V, s.31, h.3064). Hepsi de, Cübeyr b. Nefîr’in Avf b. Mâlik el-Eşcaî’den rivâyetinde yer alır.

“Allah’ım! Onun rabbi sensin, onu sen yarattın ve İslâm’a sen iletтин. Ruhunu sen kabzettin. Gizlisini de açığımı da en iyi bilensin.” derken işittim”⁽⁴⁸⁾ hadîsi İmâm Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh Müsned*’inde rivâyet etmiştir.

Ebû Dâvûd *rahmetullahi aleyh*’in *Sünen*’inde Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*’ın şöyle dediği yer alır: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

«إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى الْمَيِّتِ فَأَخْلِصُوا لَهُ الدُّعَاءَ».

“Bir ölüye namaz kılacağınız zaman, ona içtenlikle duâ edin.”⁽⁴⁹⁾

Âişe *radiyallâhu anhâ* ve Enes *radiyallâhu anh*’tan gelen bir rivâyette Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

«مَا مِنْ مَيِّتٍ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَبْلُغُونَ مِائَةَ كُلِّهِمْ يَشْفَعُونَ لَهُ إِلَّا شُفِّعُوا فِيهِ».

“Bir ölü için (sayıları) yüzü bulan Müslüman bir

(48) Ebû Dâvûd, (III, s.538, h.3200; [Cenâiz, Ölüye duâ] bâbı). Nesâî, ("Amelu'l-yeve ve leyle", VI, s.265, h.1/10915; [Cenâiz, Ölüye namazda nasıl duâ edileceği] bâbı). Ahmed, (II, s.345; Ebû'l-Cellâs, Ali b. Şemâh -veya semâh- 'tan: Mervân'a yetmişmiş, Ebû Hureyre'ye sormuş ve hadîsi zikretmiştir).

(49) Ebû Dâvûd, (III, s.534, h.3199; [Cenâiz, ölüye duâ] bâbı). İbn Mâce, (I, s.480, h.1397; [Cenâiz, cenazeye namazda yapılacak duâ hakkında vârid olanlar] bâbı). İbn Hibbân, (V, s.31, h.3065; [Cenâiz, ölüye namaz kılının, duâsında içten olmasının zikri] bâbı).

topluluk namaz kılsa hepsinin şefâatleri muhakkak kabul- olur.”⁽⁵⁰⁾ hadîsi Müslim rivâyet eder.

Yine İbn Abbâs *radıyallâhu anhumâ* şöyle der: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

«مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيُتَوَمَّ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا لَا يُشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَعَهُمُ اللَّهُ فِيهِ».

“Biri ölür de cenazesinde, Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmayan kırk kişi bulunursa, Allah onları şefâatlerini kabul eder.” buyurdu”⁽⁵¹⁾ Bu hadîsi de Müslim rivâyet etmiştir.

(50) Müslim, (II, s.654, h.947; [Cenâiz, Kime yüz kişi namaz kılsa, ona şefâatçi olurlar] bâbı). Nesâî, (IV, s.75; [Cenâiz, Yüz kişiy-le namazı kılınan kimsenin fazileti] bâbı). Tirmizî, (III, s.348, h.1029; [Cenâiz, Ölüye namaz ve ona şefâat hakkında vârid olanlar] bâbı). İbn Hibbân, ("el-İhsân", V, s.33, h.3070; Abdullah b. Yezîd'in Âişe'den merfû rivâyetinde). İbn Mâce, (I, s.477, h.488; [Cenâiz, Müslümanlardan bir topluluğun kendisine namaz kıldığı kimse hakkında vârid olanlar] bâbı, Ebû Sâlih'in, Ebû Hureyre'den merfû rivâyetinde).

(51) Müslim, (II, s.655, h.948; [Cenâiz, Kime kırk kişi namaz kılsa ona şefâat ederler] bâbı). Ebû Dâvûd, (III, s.517, h.317; [Cenâiz, Cenâizeye namaz kılmak ve duyurmanın fazileti] bâbı). İbn Mâce, (I, s.477, h.1489; [Cenâiz, Onun için müslümanlardan bir topluluğun namaz kıldığı kimse hakkında vârid olanlar] bâbı). İbn Hibbân, (V, s.33, h.3071; [Cenâiz, Kırk kişi namaz kıldığı zaman, onları şefâatçi kılmasıyla Allah'ın ölüye olan mağ-firetinin zikri] bâbı, Kureyb'in, İbn Abbâs'tan merfû rivâyetinde). Hadîsi, Nesâî de tahrîc etmiştir, (IV, s.76; [Cenâiz, Yüz kişiy-le namazı kılınan kimsenin fazileti] bâbı, Abdullah b. Salî, Meymûne *radıyallâhu anha*'dan "..bir topluluk.." lafzıyla, Ebû Mula-yh bunu "..kırk kişi.." olarak tefsir etmiştir.

Bu da, ölü için namaz kılmaktan maksadın; ona duâ, istiğfâr ve şefâat etmek olduğunu açıkça gösterir. Cena-zenin başında durduğumuzda, ölü için duâ ediyor, ondan duâ talep etmiyor; ölüye şefâat ediyor, ondan şefâat istemiyorsak, o defnedildikten sonra da böyle olması elbette daha uygundur. Defnedildikten sonra onun duâya daha çok ihtiyacı vardır. Çünkü o, artık sorgu sualle karşılaşır. Ebû Dâvûd, Osman b. Affân *radıyallâhu anh'tan* şunu rivâyet eder:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا فَرَعَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَسَلُّوا لَهُ بِالتَّيِّبَاتِ فَإِنَّهُ الآنَ يُسْأَلُ».

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ölüyü defnettikten sonra başında durarak şöyle demiştir: “Kardeşiniz için Allah’tan mağfiret ve sebat isteyin. Çünkü o, şimdi sor-guya çekiliyor”⁽⁵²⁾

Sufyân es-Sevrî *radıyallâhu anh'tan* yapılan rivâyette, şöyle demiştir: “Ölüye “Rabbin kim?” diye sorulduğunda, şeytan ona bir şekilde görünür ve kendini işaret ederek, “İşte ben senin Rabbinim” der. Tirmizî: Bu büyük bir fitnedir, der. Bu yüzden Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, sebat için duâ eder ve:

«اللَّهُمَّ ثَبِّتْ عِنْدَ الْمَسْأَلَةِ مَنْطِقَهُ وَافْتَحْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لِرُوحِهِ».

(52) Ebû Dâvûd, (III, s.550. h.3221; [Cenâiz, Ayrılrken kabir başında ölü için istiğfâr etmek] bâbı). Hâkim, (I, s.370; tashîh etmiş ve Zehebî de muvâfakat etmiştir; Osman b. Avf'ın kölesi Hânî, kanalıyla merfû rivâyetinde). el-Elbânî de hadîsi, "Sahîhu'l-Câmi'i's-Sağîr"de tashîh etmiştir, (I, s.224, h.945).

“Allah’ım! O sorulurken diline sebat ver, onun ruhu için göğün kapılarını aç.” derdi.”⁽⁵³⁾

Ölü mezara konduğu zaman, “Allah’ım! Onu taşlanmış şeytandan koru” diye duâ edilmesini hoş görürlerdi.

İşte bu, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in, yirmi küsür yıl boyunca uyguladığı sünnetidir. Aynı zamanda Hulefâ-i Râşidîn’in, tüm sahabe ve tâbiîn’in de sünneti böyledir. Ne var ki bid’at ve dalâlet ehli, sözü onlara söylediği şekli değiştirerek ölüye duâ etmeyi, ölüden duâ istemeye; ölüye şefâat etmeyi de ölüden şefâat dilemeye çevirdiler. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in hem ziyaret edene hem de ziyaret olunana bir iyilik olsun diye meşrû kıldığı kabir ziyaretini; ölüye yalvarmak üzere özellikle kabirlere gitmek haline getirdiler. Halbuki duâ -Allah’tan başka kimseye yapılamıyacak- ibâdetin beynidir. Kabir başlarında huşû içinde bir kalple hazır bulunmayı; mescidlerde ve seher vakitlerinde aynı hal üzere olmaktan daha üstün tuttular. Ölüye yalvarmak, kabir başında veya onlarla (tevessül ederek) duâ etmek; meşrû ve sâlih bir amel olsaydı sahabe, tâbiîn ve etbâu’t-tâbiîn gibi en hayırlı üç devrin bunu ihmal etmesi mümkün olmazdı. Onlardan sonra gelen, yapmadıklarını söyleyen ve emrolunmadıklarını yapanlar, bir de tutup bu ameli üste çıkarıyorlar. Yok eğer böyle bir şeyi en hayırlı üç devrin yapmadığında şüphe edersen bak bakalım; acaba yeryüzünde bir beşerin bu konuda sahîh, hasen, zayıf veya münkâtı de olsa bir sened getirmesi mümkün

(53) Üzerinde durmadım.

mü? Öyle bir rivâyet olsun ki, en hayırlı üç devrin, bir ihtiyaçları olduğunda kabirlere koşup orada, duâ ettiklerinden ve ellerini yüzlerini kabre sürdüklerinden ya da kabir ehline ihtiyaçlarını arzettiklerinden söz etsin! Bir de nerede kaldı oralarda namaz kılmak? Bu konuda tek bir tane delil getirsinler!

Böyle bir senedi o hayırlı dönemden getirmeleri asla mümkün değildir. Bunu ve hatta daha fazlasını ancak onlardan sonrakilerden ve zamanın o mübarek devirden uzaklaştığı her evresinden getirebilirler. Zaman geçtikçe ve devir ilerledikçe tüm bunlara bir yenisi daha eklendi. Derken bu konuda; içinde ne Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, ne sahabeler ne de tâbiünden sabit olan bir harf bile olmayan bir çok eserler yazıldı.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den sabit olan ve daha önce zikrettiğimiz: “Sizleri kabir ziyaretinden men etmişim. Şimdi kim ziyaret etmek isterse ziyaret etsin. Saçma söz söylemeyin”⁽⁵⁴⁾ hadîsi gibi sahîh rivâyetlere yer verilmedi. Tersine, sünnete muhalefet eden sözler esas alındı. Hadîste ifade edilen “saçma söz”, “münker” demektir. Kabir yanında yapılacak sözde veya inançta şirkten daha büyük bir münker var mı?

Kabirlerle Şirke Düşmede

Sahâbenin Hassasiyeti

Sahâbeden bu konuda sabit olanlar ise, neredeyse derlenemeyecek kadar çoktur. Sahîh-i Buhârî'de yer

(54) Hadîsin kritiği daha önce geçti.

alan hadîs de bunlardandır: Ömer *radiyallâhu anh*, Enes b. Mâlik *radiyallâhu anh*'ı kabrin yakınında namaz kılariken gördüğünde: “Kabir var, kabir!” diye uyardı.⁽⁵⁵⁾

İbn Kayyım *İğâse*'de şunları söyler: “Bu hadîs, kabirlerde namaz kılmadaki nehyin, sahabe katında Peygamberlerinin onlara öğrettiği en kesin şeylerden olduğuna açık bir delildir. Burada Enes'in namaz kılması onun bunu doğal karşıladığı anlamında değil, belki de o kabrin farkına varmadığı veya görmediğindendir. Böylece dalgınlığa düştü ve namaz kıldı. Ömer *radiyallâhu anh*, onu uyardığında da hemen dikkat etti.”

Muhammed b. İshak, *Meğâzî*'sinde şunları zikreder: Yûnus b. Bukeyr, Ebû Hâlide Hâlid b. Dînâr'dan: “Ebû'l-Âliye şunu anlattı, diyerek nakleder: “Tuster'i fethettiğimiz zaman, Hürmüzan'ın mal odasında başında bir kitap olan ölü bir bedenin uzanmış olduğu bir yatak bulduk. Onu Ömer b. el-Hattab'a taşıdık. Ka'b'ı çağırdı ve o kitabı Arapçaya çevirtti. Ben Araplardan o metni okuyan ilk kişiyim. “Ebû'l-Âliye! dedim, ne var onda?” “Gidişatınız, işleriniz, yanlış sözleriniz ve henüz olmakta olanlar var.” dedi. “Bu adamı kim sanırdınız?” dedim. “Bu Danyal *aleyhisselâm* denilen biridir.” dedi. “Onu ne zamandan beri ölü buldunuz?” dedim. “Üç yüz yıldır.” dedi. “Ondan değişen nedir?” diye sordum. “Başından bazı saçlar dışında bir şey değil.” dedi. “Böyledir; peygamberlerin etlerini toprak çürütemez, hayvanlar yiyemez.” Bu kez: “Ondan ne umarlardı.” dedim. “Gök onlara ka-

(55) Buhârî ta'likan rivâyet etmiştir, (I, s.624; [Sâlât, Câhiliye müşriklerinin kabirleri kazılarak, yerine mescid edinilir mi?] bâbı, 48).

pandığında yatağı çıkarıp yağmur beklerlerdi” “Onu ne yaptınız?” dedim. “Gündüz vakti birbirinden ayrı on üç kabir kazdık, gece olduğunda onu -birine- defnettik ve kabri düz yaptık ki, insanlar anlamasın da sonradan gelip kazmasınlar.” dedi.

Bu anlatılarda, Muhâcirlerin ve Ensârın yaptığına bir bakmalıdır. Kabri bulup da insanların bir fitneye düşmesinden korkarak onu gizlemek için ne kadar gayret ediyorlar. Yanı başında duâ edilsin, insanlar ondan bereket beklesin diye kabri belli etmekse asla! Günümüzde kabirleri yüceltmeye çağıranlar, o zaman bunları savunsalardı, sahabeler onlarla kılıçlarıyla savaşırlardı. Onları Allah’tan başkasına ibâdet edenler olarak görürlerdi. Onlar kabir ehlinin heykellerini yaptılar, başına muhafız diktiler ve oraları mescidlerden daha önemli mabedler haline getirdiler.

Kabir başında duâ etmek, namaz kılmak; bir sünnet, fazilet veya mubah bir davranış olsaydı, bunu en iyi bilenler Ensâr ve Muhâcirler olacağından öncelikle onlar böyle yapar; bunu kendilerinden sonrakilere de bir sünnet olarak bırakırlardı. Ne var ki, onlar kendilerinden sonra gelen ve dalâlete düşenlerden çok daha iyi bir ilimle Allah’ı, Resûlü’nü ve dîni biliyorlardı. Tâbiîn de bu yol üzereydi. Etraflarında Rasûlullah *sallâllâhu aleyhi ve sellem*’in bir çok sahabesinin kabri bulunurken, onlardan hiçbirisi oralara gidip de medet ummamış, kabirleri başında onlardan bir şey istemediği gibi onlara -orada- duâ da etmemiş; asla onlardan yardım beklememiştir. Bu konuda sabit olan en ufak bir şey olsaydı, şüphesiz bu bizlere

ulaşırdı. Bu sabit olsaydı özellikle nakledileceği ortadadır. Böyle bir şeyin nakledilmesi için himmetleri coşturacak yeterince sebep vardır. O halde, kabir başında duâ etmek veya kabir ehline duâda tevessül etmek meşru değildir. Böyle bir fazileti sahabe ve tâbiîn nasıl olur da bilmez veya amel etmez; ümmetin en hayırlı üç devri olanlar böyle bir faziletten nasıl cahil kalır da sonradan gelenler ilmen ve amelen bunu savunurlar?

Hayrın tümüne hırsla sarılan, hoşlanmasa da bir sebebi bile ihmal etmeden darda kaldıkları herhangi bir ihtiyaçları için duâ eden sahabelerin, kabir başındaki *fazileti* bile bile orada duâ etmemeleri asla normal karşılanmaz. Bu hem şer'an, hem de tabiatıyla mümkün değildir. Böylece diğer kısım da ortaya çıkıyor ki, *bu ne meşrûdur, ne de hakkında bir izin vardır*. Bu, ancak kabirlere tapanların meşrû kıldığı bir ameldir. Allah teâlâ, bunu meşrû kılmadığı gibi, hakkında hiçbir burhan da indirmemiştir.

Sahabe, bundan da öte şeylere karşı çıkmıştı. Bu konuda Ma'rûr b. Suveyd'den ondan da birçok kimse-nin yaptığı rivâyetde şöyle demiştir: "Ömer *radıyallâhu anh* ile birlikte Mekke yolu üzerinde sabah namazı kıldık. -Namazda- "*Görmedin mi Allah fil sahiplerine ne yaptı*" (*Fil sûresi*) ve "*Kureyş'e sevdirmesinden ötürü...*" (*Kureyş sûresi*) 'ni okudu. Sonra insanları bir yere giderlerken gördü ve "Bunlar nereye gidiyorlar?" dedi. "Ey müminlerin emîri! Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı bir mescid var, oraya gidiyorlar." denildi. Bunun üzerine Ömer: "Sizden öncekiler de böylesi bir şeyle helâk

oldular. Onlar peygamberlerinin eserleri üzerine düşüyor, oraları kilise ve mabedler ediniyorlardı. Bir namaz vaktine kavuşan -burada- namazını kılsın, diğer zamanlarda geçip gitsin ve önem vermesin.” dedi.”⁽⁵⁶⁾

Aynı şekilde insanların, sahabenin Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e bey'at ettiği ağaca yöneldiği ona ulaştığında derhal o ağacın kesilmesini emretmiştir. İbn Vaddâh, kitabında şunu nakleder: “İbn Yûnus'u şöyle derken işittim: “Ömer b. el-Hattâb, altında Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e bey'at edilen ağacın kesilmesini emrederek onu kestirdi. Çünkü insanlar o ağacın yanına giderek altında namaz kılıyordu. O da bir fitne çıkmasından korktu.”

Ebû Bekir el-Hallâl, Huzeyfe b. el-Yemân'a isnad ettiği rivâyetinde hummâ'dan -şifâ olur inancıyla- azı dışında ip tutan bir adam kendisine geldiğinde: “O -ip- üzerinde olduğu hâlde ölsen, -cenazene- asla gelmem.” dediğini iletir. Yine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* silâhlarını asacakları bir ağaçlarının olmasını isteyen sahabelere karşı çıkmıştır. Buhârî, *Sahîh*'inde bunu Ebû Vâkid el-Leysî'den şöyle rivâyet etmiştir:

«خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى حُثَيْنٍ وَنَحْنُ حَدَثَاءُ عَهْدٍ بِكُفْرٍ وَلِلْمُشْرِكِينَ سِدْرَةٌ يَعْكُفُونَ عِنْدَهَا وَيَنْوْطُونَ بِهَا أَسْلِحَتَهُمْ، يُقَالُ لَهَا ذَاتُ أَنْوَاطٍ فَمَرَرْنَا بِسِدْرَةٍ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَنَا

(56) Abdurrezzâk, ("Musannaf", II, s.118-119, h. 2734; Âmeş'in, Ma'rûr'dan, onun da Ömer'den yaptığı rivâyetinde). Bkz. Hafız İbn Hacer'in onun hakkında ki sözü için, "Fethu'l-Bârî" (I, s.678).

ذَاتُ أَنْوَاطٍ كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اللَّهُ أَكْبَرُ إِنَّهَا
السُّنَنُ قُلْتُمْ وَالَّذِي هَذَا كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى اجْعَلْ لَنَا
إِلَهًا كَمَا لَهُمْ إِلَهَةٌ ثُمَّ قَالَ: إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ لَتَرْكِبَنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ
قَبْلَكُمْ».

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte Huneyn’e doğru yola çıktık. Henüz yeni Müslüman olmuştuk. Müşriklerin bir ağacı vardı. Yanında ibâdet ediyor, ona silâhlarını asıyorlardı. Ona Zât-u Envât denilirdi. Biz de büyük yeşil bir ağaca rastladık ve “Yâ Resûlallah! Bizim için de bir Zâtü Envât yapsan.” dedik. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* “Allahu Ekber! Siz, kavminin Mûsâ’ya: ‘Bizim için onların ilâhları gibi bir ilâh belirle’ dediği gibi dediniz. ‘(Mûsâ onlara) Siz cahillik yapan bir kavimsiniz dedi.’ Sizden öncekilerin adetlerini takip ediyorsunuz!” buyurdu.”⁽⁵⁷⁾

(57) Hadîsi Buhârî’nin *Sahîh*’inde tahrîc ettiğini söylemesi müellifin hatasıdır. Hadîsi Tirmizî tahrîc etmiştir; (IV, s.475, h.2180; [Fiten, Sizden öncekilerin adetlerini takip ediyorsunuz hakkında vârid olanlar] bâbı, Tirmizî, hadîs için "Hasendir, sahîhtir" der). Ahmed, (V, s.218). Abdurrezzak, (XI, s.369, h.20763; [Sizden öncekilerin adetleri] bâbı). Taberânî, ("Kebir", III, s.3290-95). İbn Hibbân, ("el-İhsân", IIX, s.248, h. 6667; [Bu ümmetin, öncekilerin adet ve günahlarına uymasıyla ilgili haberlerin zikri] bâbı). et-Tayâlisî, (s.1346). Ebû Ya’lâ, ("Müsned", II, s.159, h.1437). Humeydî, ("Müsned", II, s.375, h.848). İbn Cerîr, ("Tefsir", s.72). İbn Ebî Âsım, ("Sünne", I, s.37, h.76). el-Lâlekâî, ("Şerhu Usûli'l-İ'tikâd", I, s.124, h.504-205). İbn Ebî Şeybe, İbnu'l-Münzir, İbn Ebî Hâtim, Ebû's-Şeyh ve İbn Merdeveyh, "ed-Durr"de yer aldığı gibi hadîsi, Sinân b. Ebî Sinân, onun da Ebû Vâkid el-Leysî'den merfû rivâyetinde tahrîc etmişlerdir. Hadîs sahîhtir.

Ona ibâdet yapılmamasına ve ondan bir dilekte bulunulmamasına rağmen sırf silah asmak ve altında ibâdet yapmak ve böylelikle bereketlenmek için bir ağaç edinmek, Allah'tan başka bir ilâh edinmek sayılıyorsa; kabirlerde ibâdet yapmak, orada duâ etmek ve kabir ehlinen yardım dilemek ne sayılır?

Allah'ın, Rasûlü'nü gönderdiğiyle, dalâlet ve bid'at ehlinin bu gün yaptıklarını bilen bir kimse, selef ve halef arasında; doğuyla batı kadar uzaklık olduğunu pekâla bilir.

Buhârî, *Sahîh*'inde Ummu'd-Derdâ'nın şöyle dediğini rivâyet eder:

«دَخَلَ عَلَيَّ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَهُوَ مُغَضَّبٌ فَقُلْتُ مَا أَغَضَبَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ شَيْئًا إِلَّا أَنَّهُمْ يُصَلُّونَ جَمِيعًا».

Ebû'd-Derdâ, bir gün kızgınlıkla geldi, “Neyin var?” dediğimde ise, “Allah’a yemin ederim ki, Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in sünnetinden, topluca namaz kılmalarından başka bir şey göremiyorum” dedi.⁽⁵⁸⁾

İmâm Zuhârî şöyle der: Enes b. Mâlik *radıyallâhu anh*’in Dimeşk’te⁽⁵⁹⁾ yanına gittiğimde onu ağlarken buldum. “Seni ağlatan nedir?” diye sordum. “Gördüklerimden

~
Kabir-
perestlerin
hâli
selef-i
sâlihîn'e
çok çok
uzaktır.
~

(58) Buhârî, (II, s.161, h.650; [Ezan, Sabah namazını cemâatle kılmanın fazileti] bâbı, Sâlim'in, Ümmü'd-Derdâ'dan, o da Ebû'd-Derdâ'dan mevkûf rivâyetinde). Ebû Nuaym da bunu tahrîc eder, ("Hilye", VI, s.85; Kâsım'ın Ummu'd-Derdâ'dan yaptığı rivâyetinde).

(59) Bugünkü Şam/(Damascus). (çev).

bildiğim, şu namazdan başka bir şey bulamıyorum, o da zâyî edilmiş” dedi. Rivâyeti Buhârî zikretmiştir.

Mubârek b. Fudâle ise şunu anlatır: Hasan, cuma namazını kıldıktan sonra oturarak ağlamaya başladı. “Seni ağlatan nedir, yâ Ebû Sa’îd?” diye sordum. “Ağladığım için beni yadırgıyor musun? Muhâcirlerden biri mescidinizin kapısından içeri bir baksa, sizin yaptıklarınızda şu kıblenizden başka Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* zamanından, bir şey bulması imkansız.” dedi.

Abdullah b. Mes’ûd’un büyük fitneyle ilgili şu sözünde buna işaret vardır: “Büyüklerin içinde kocadığında, küçüklerin içinde yetiştiği fitne yarın sizi kuşattığında ne yaparsınız. İnsanlar kendilerine göre sünnetler edinir, değiştirildiğinde sünnet değişti ya da bu münkerdir” derler.

Bunun hakkında İbn Kayyim *İğâse*’de şunları söyler: “Bu, sünnete muhalif bir amel câri olduğunda onun itibar görmeyeceğini ve kabul edilmeyeceğini gösteren delillerden biridir. Az önce görüldüğü üzere Ebû’d-Derdâ ve Enes’in zamanından beri sünnetin hilâfına amel etmek yayılmıştır.”

İnsanların çoğu, Allah ve Resûlü’nün razı olmadığı birçok bid’at ibâdet türleriyle meşgul oldular. Bununla Allah ve Rasûlü onlardan razı olmadı. Çünkü onlar meşrû olandan yüzçevirdiler, görünüşte bir ibâdeti yapıyor olsalar da o ibâdetten maksad olan hakikatı terk ettiler. Meşrû kılınan ibâdetlerin, kalplerin gıdası olduğu sabittir. Bu durumda bid’atla gıdalanan kimsede bir fazi-

let kalmaz. Her kim, gerçek anlamda kalbi ve bedeniyle namazlara yönelir ve onda meşrû kılınan vacip ve sünnetleri yerine getirir; rükunlar esnasında yapılacak güzel söz ve sâlih amelleri edâ eder, buna özen gösterirse şirk ve bid'atta asla bulamayacağı üzere kendini arındıracak bir çok durum ve yüksek makamlarla karşılaşır.

Bunda kusurlu olan kişi, kusuru oranında şirk ve bid'ata düşmüştür. Kim tüm kalbiyle Allah'ın kelâmını ve Rasûlullah'ın hadîsini dinler, bu dinlediği ilim ve hidâyetten bir şeyler kapmaya kendini hazırlarsa, ikisinde de hakla batılı, güzelle çirkini ayırebileceği bir çok faydalı ilim elde eder. Aslında nefislerin ve şeytanların vesvesesi olan hayal ve bid'atlardan uzak olur. Bu bid'at ve hayallerden uzak olan kimse, karşılığında ona fayda verecek şeyler bulur. Kalbini Allah sevgisiyle, Allah zikriyle, tevekkülle ve O'nun korkusuyla onaran kimse, başka kimsenin sevgisine, zikrine ve korkusuna muhtaç kalmadan ve kimseye tevekkül etmeye gereksinim duymaksızın bir çok güzel haller bulur. Aksi takdirde hevâsına tapar. Hoşuna giden her şey onun benliğini tutsak edince de ona kulluk etmeye başlar.

Tevhîdden yüz çeviren, bu sıfatı istese de istemese de müşrik ve kâfirdir. Sünnetten yüz çeviren de yine istesin veya istemesin bid'atçıdır, dalâlet ehliendir.

Denilse ki: "Ne zarar, ölüm, hayat, ne de diriltmeye gücü yetmeyen bir halkı olduğu halde kabirlerde, kabirperestlerin akıllarını başlarından alan şey nedir?"

Denilir ki: "Bunun bazı nedenleri vardır."

~
Kabir-
perestlerin,
türbelerde
akıllarına
durgunluk
veren
nedenler
~

Allah'ın, Rasûlü ile gönderdiği hakikattan cahil olmaları bu nedenlerdendir. Hatta tüm peygamberlerin tevhiidi yerleştirmek, şirk ve şirkin sebeplerini imha etmek üzere gönderildiklerinden bilgisiz olmaktır. Şeytan, bu sağlam tevhiid inancından nasipleri pek az olanları kabirlerle fitneye düşmeye çağırdığında, cahillikleri oranında bu davete derhal icâbet ederler. Kendilerini ancak bildikleri kadar koruyabilirler. Oysa onların bu daveti iptal edecek bir ilimleri yoktur.

Kabirperestlerin Rasûlullah'a iftira ettikleri uydurma hadîsler de bu nedenler arasındadır. Bu aynı zamanda onun getirdiği tertemiz dinde bir çelişki çıkarmaktır. "Olaylar size acı verdiğinde kabir ashabına sığın"ın⁽⁶⁰⁾ ve "Taşın bile yarar vereceğine hüsn-i i'tikâd etmeniz (inansanız) muhakkak yarar verir"⁽⁶¹⁾ uydurma hadîsleri bu iftiralara bariz birer örnektir. Kabirperestlerin uydurduğu, dîni bozan bu ve benzeri hadîsler, onlar gibi diğer cehalet ve dalâlet ehlinin sürekli ilgi odağı olmuştur. Oysa Allah teâlâ, Resûlü'nü ağaçlara ve taşlara i'tikad edenleri (inanırları) yok etmek üzere gönderdi. Daha önce de geçtiği gibi her açıdan kabir fitnesine yaklaştıran yolların tümünden ümmetini sakındırdı.

(60) Şeyhulislâm, "Hadîs bilen ilim erbâbınca yalan olduğu konusunda tüm ilim ehli ittifak etmiştir. Güvenilir hadîs kaynaklarında böyle birşey yoktur" der. (Bkz. "et-Teveşşül ve'l-Vesîle", s.297 t./ Thk. Dr. Rabi' ve'r-Reddu ale'l-Bekrî muhtasarı kitabı'l-İstiğâse, s.302-303).

(61) "Temyîzu't-Tayyibi mine'l-Habîs"te (s.133) rivâyete yer verdikten sonra İbn Teymiye şöyle der: "Bu mevzûdur." İbn Hacer de rivâyetin aslının olmadığını söylemiştir.

Yine kendileri gibi kimselerin anlattığı hikâyeler bir başka nedendir: “Darlık içinde olan falanca şahıs, falan kimsenin türbesine gitmiş de kurtulmuş ya da bir başkası gidip duâ ettiğinde hem de kabrin sahibinden dilekte bulunduğu ihtiyacı giderilmiştir. Bir başkası gittiğinde çektiği rahatsızlık kaybolmuş...”

Kabir bekçilerinde, kabirperestlerde bu ve benzeri hikâyeler uzun uzadıya anlatılacak kadar fazladır. Bu hikâyeleri anlatanlar, ölüsüyle dirisiyle Allah'ın yarattıkları içinde en yalancı olanlardır.

Nefisler, ihtiyacın giderilmesi ve zararın def edilmesine oldukça hırslıdır. Birinin kabirden dolayı afiyet bulunduğunu duyan hemen oraya meyleder. Şeytan da davetini yaparken önce yumuşak tarafından alır ve ona gittiğinde yalnız duâ etmesi için vesvese verir. Gittiğinde elem, kırıklık içinde ve boyun eğerek duâ eder.

Allah teâlâ da kabirden değil, bu içten yönelişinden dolayı onun duâsını kabul eder. Bu hal üzere helâda, çarşıda, meyhanede de yakaracak olsa ona icâbet eder. Cahil kişi de bu durumda kabrin etkili olduğuna inanır. Allah teâlâ, kâfir de olsa darda kalanın duâsını kabul eder. Ancak bu, Allah'ın duâsını kabul ettiği herkesten razı olduğu, sevdiği ve yaptığını kabul ettiği anlamına gelmez. Allah teâlâ; fâcir, sâlih, kâfir veya mümin herkesin duâsına icâbet eder.

İnsanların çoğu duâ eder ve duâsında aşırı olur, şirke düşer veya istenmesi câiz olmayan birşeyi ister de bu isteğinin tamamı ya da bir kısmı olur. O da sâlih amel-

li olduğunu, Allah'ın ondan razı olduğunu sanır. Mal ve evlatla kendisine genişlik verilen bir kimsenin, Allah'ın onun için hayır kapılarını açtığını düşünmesi gibi bir takım hislere kapılır. Bunu şu âyeti kerimede görebiliriz:

﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمَ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾

﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ [الأنعام: ٤٤]

“Onlar, kendilerine yapılan uyarıları unuttunca, (daha önce indirmiş olduğumuz darlık ve musibetleri kaldırıp) üzerlerine bütün nimetlerin kapılarını açtık.” (En'âm, 44)

Duâ bazen ibâdet olur ve kişi istediği şeyden ötürü sevap alır. Allah teâlâ, kâfir de olsa zorda kalanın duâsını kabul eder. Duâyı kabul eder, ancak hakkının zâyi edilip koyduğu sınırların aşılmasından dolayı da ceza verir.

Şeytan, kabir başında duâ etmeyi evde, mescidde veya seher vakitlerinde duâ etmekten daha sevimli göstererek insana tuzak kurar. Bunu başardığında bir derece daha ileri gider, onu kabir başında duâ etmekten kabrin sahibine yakarmaya; onunla Allah'a yemin etmeye götürür. Şeytan için bu bir öncekinden daha büyüktür. Günah bakımından başkasına yemin etmek veya Allah'ı bırakıp kullardan istemek elbette daha büyüktür.

İmâmlar bunu reddetmişlerdir. Ebû'l-Hasan el-Kudûrî, Kerhî'nin kitabını şerh ederken şöyle aktarır: Bişr b. Velîd, Ebû Yûsuf'tan şöyle dediğini nakleder: “Ebû Hanîfe: ‘Bir kimsenin Allah'a bir başkasını aracı yaparak duâ etmesi olmaz’ der. ‘Arşı'ndaki izzet tahtıyla, fa-

lan kimsenin hakkı için, enbiyâ ve peygamberin hakkı için veya Kâbe'nin hakkı için diyerek duâ yapılmasını hiç hoş bulmuyorum.' demiştir"

Ebû'l-Hasan da şöyle der: Allah'tan başkasından birşey dilemek imâmlara göre münkerdir. Çünkü bu, Allah'tan başka kimsenin hakkı değil, kulları üzerine yalnız Allah'ın hakkıdır.

İbnu'l-Beldecî, *Şerhu'l-Muhtar*'da şunları söyler: "Allah'a başkasını vesîle edinerek duâ etmek kerih görülür. "Falanın hakkı, meleklerinin, peygaberlerinin hakkı için" diyerek veya benzeri bir tarzda duâ edilemez. Çünkü hiç bir kulun, yaratıcısı üzerine bir hakkı yoktur. "Arşındaki izzet tahtıyla" denilemez.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in böyle duâ ettiği yolunda ve Ebû Yûsuf'a isnad edilen cevaz ise Arş'taki izzet tahtının, Allah'ın azâmetiyle birlikte onunla Arş'ı yarattığı kudretin anlaşılması üzeredir ki, sanki vasıflarıyla duâ etmiştir.

Ebû Hanîfe ve arkadaşlarının: "Hoş bulmuyorum, kerih görüyorum" şeklindeki ifadeleri; İmâm Muhammed'e göre haram, İmâm Ebû Hanîfe ve İmâm Ebû Yûsuf'a göre de harama yakındır, ancak gâliben tahrîmdir.

Şeytan, kabrin sahibiyle yemin veya duâ ettirmeye muvaffak olursa, onu kişinin gözünde yüceltmeye uğraşır. Böylece ihtiyacını gidermiş ve bir aşama daha kaydetmiş olur. Bunu bir başka aşama takip eder, bu da kabri ibâdet edeceği bir put haline getirmektir. Çevresine

kandil ve mum yakar, üzerine örtü yayar ve bir mes-cid inşâ eder; secde ederek ona tapar ve tavaf eder. Onu öper, sarılır, hacceder ve kurbanını orada keser (kabre adakta bulunur). Bunu da bir diğer merhale izler; artık insanları da o kabir (veya türbeye) ibâdet etmeye, orayı bayram yerine çevirmeye ve menâsikleri (hac ibâdetlerini) edâ etmeye davet eder. Bu onların gözünde hem dînleri hem de dünyaları için çok yararlı bir iştir.

Kabirperestlik Bid'atının Mertebeleri

Hocasından naklederek İbn Kayyim *İğâse*'de şunları söyler:

“Kabir başlarındaki bu bid'at işlerin bir takım mertebeleri vardır. Bunun İslâm'dan en uzak olanı, ölüden ihtiyacını gidermeyi istemek ve birçoklarının yaptığı gibi orada ölüden yardım beklemektir. İşte onlar, putperestlerin bir başka türüdür. Şeytan bu yüzden onlara ölü kılığında veya bazı zamanlar uzaktaki biri kılığıyla kendini hissettirir. Büyük gördüğü birine duâ eder, şeytan da onunla konuşur ve bilinmeyen bazı şeylerden söz eder. Şeytan, gücü yettiğinde âdemoğlunu saptırmaya uğraşır. Güneşe, aya ve diğer yıldızlara tapanlar ve de onlara duâ edenlerle konuşur, onlara bazı şeyler anlatır. Onlar da buna yıldızların rûhaniyeti derler. Halbuki o, şeytanın ta kendisidir. İnsana bazı isteklerinde yardım etse de verdiği yararın defalarca fazlası ona zarar verir. Kabirperestlerin de kabir başlarında bazı halleri vardır ki bunu kerâmet sayarlar. Oysa şeytandandır. Örneğin sâralı bir hasta, kerâmetine inanılan birinin kabri yanına

getirilir, sonra da iyileştiğini görürler. Aslında insanlar sapıtsın diye şeytan onu serbest bırakmıştır.

En büyük tuzağı da şeytanın amelinden bir pislik olan fal okları ve dikili taşlar dikmesidir. Allah teâlâ müminlere bunlardan uzak durmalarını emretmiş, kurtuluşlarını buna bağlamıştır:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ
مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [المائدة: ٩٠]

“Ey îmân edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar, fal ve şans okları; şeytanın amelinden bir pisliktir. Bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz.”
(Mâide, 90).

“el-Ensâb/dikili taşlar” lafzı, “nusub” veya “nasub” kelimesinin çoğuludur ve Allah’tan başka kendisine ibâdet edilmek üzere dikilen her şeyi kapsar. Bu bir ağaç, bir taş, bir put veya bir kabir olabilir.

Mücâhid, Katâde ve İbn Cerîr şöyle der: “Kâbe’nin etrafında bazı taşlar vardı. Câhiliye ehli bunları büyük görür ve taparlardı. Kurbanlarını onların üstünde keser, etleri üzerinde dilimlediler. Ancak onlara göre gerçek putlar onlar değil, sûreti yapılan ve -taşa- işlenenlerdi.

“Dikili taş” lafzının aslı, şeytanın insanlar için diktiği ağaç, direk, kabir ve benzerleridir. Vacip olan bunların tümünü yıkmak, izini yok etmektir. İnsanların, Kur’ân’da:

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾
[الفتح: ١٨]

“Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, müminlerden râzı olmuştur.” (Fetih, 18)

Âyetinde zikredilen ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e bey'at edilen ağaca yöneldiği kendisine ulaşan Ömer *radıyallâhu anh*, ağaca böyle yapmıştır. Bu ağaç ve insanların fitneye düştüğü, bu yüzden belâya düşenlerin arttığı aynı hükümdeki dikili her şeyin durumu da budur.

Bundan daha açık olan, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Mescid-i Dırâr'ı yıktırmasıdır. Bu aynı zamanda fesad bakımından daha büyük olan kabir üzerindeki mescidlerin de yıkılması gerektiğine bir delildir. İslâm'ın bunlar hakkındaki hükmü, yerle bir seviyeye varana dek yıkılmalarıdır.

Kabirler Üzerine Yapılan Kubbelerin Yıkılmasının Hükmü

Kabirler üzerine yapılan kubbelerin yıkılması vaciptir. Çünkü bunlar, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e muhalefet üzere yapılmıştır. O'na masiyet ve muhalefet üzere yapılan her yapının yıkılması gerekir. Bunları yıkmak Mescid-i Dırâr'ları yıkmaktan daha evlâdır. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kabirlerin üzerine bina yapılmasını nehyetmiş ve kabirleri mescid edinenleri lanetlemiştir. Yükseltlen her kabrin yıkılarak yerle aynı seviyeye getirilmesini, düzlenmesini emretmiştir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in lanet ederek, yıkılmasını emrettiği şeyde acele etmek ve çabuk olmak gerekir. Oralarda yakılan kandil ve mumların yok edilmesi de zorunludur. Bunları yapanlar da Rasûlullah'ın diliyle

mel'undurlar. Allahu teâlâ, dînini ve Resûlü'nün sünnetini koruyup savunacak kimseler var etmiştir.

İmâm Ebû Bekr et-Tartûşî şunları söyler: Bakın ki, Allah sizlere merhamet etsin! İnsanların yöneldiği ve tâzim ettiği, bez bağlayıp çivi çaktığı ardından iyilik ve şifâ umduğu bir ağacı nerede bulursanız kesin. İşte o "Zâtü En-vât"tır.⁽⁶²⁾

Ebû Şâme künyesiyle meşhur, hafız Ebû Muhammed Abdurrahman b. İsmâil, el-Havâdis ve'l-Bidâ' adlı kitabında şöyle der: Şeytanın avâma süslü gösterdiğiyle mübtelâ olan bir diğer kısım da; duvar, sütun, kandil ve özel mekanlar edinen kimselerdir. Her yerde onlara anlatılır, tanınmış sâlih ve velî bir zât rüyada görünür. Sonra onlar da Allah'ın farz kıldığını ve Resûlü'nün sünnetini yerine getirmemelerine rağmen, Allah'a yaklaşıtlıklarına inanarak böyle yaparlar. Artık, içlerine düşen bu yerleri büyük görmeye başlarlar. Hastaları için şifâ arar, adak adayarak ihtiyaçlarının giderilmesini beklerler. Bu ya bir ağaç, ya bir taş, ya bir duvar, ya da bir pınardır.⁽⁶³⁾ "Bu ağaç, bu taş ve pınarı adak kabul eder" derler ki, bu da Allah'tan başkasına ibâdet etmektir. Adakta bulunmak, kurbanın kendisine adandığı varlığa yaklaşılmaya vesiledir. Onlar bununla dikili taş (ve benzerlerine) el sürer, onlara dokunurlar.

Selef-i Sâlihîn, el-Ezrakî'nin de Mekke kitabında zikrettiği üzere; Allah teâlâ'nın:

(62) "el-Havâdis ve'l-Bidâ' " (s.105 t. Dâru'l-Ğarb).

(63) "el-Bâisu alâ inkârî'l-Bidâ' ve'l-Havâdis" (s.101 t. Dâru'r-Râye).

﴿وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ [البقرة: ١٢٥]

“...Siz de İbrâhim’in makâmından bir namaz yeri edinin...” (Bakara, 125)

Âyetinde buyurduğu namaz yeri edinilmesini emrettiği İbrâhim aleyhisselâm’ın makâm taşına el sürmeye şiddetle karşı çıkmıştır. Şöyle der: Onlar dokunmakla değil, orada namaz kılmakla emrolundular. Tüm alimler, Hacerü'l-Esved'den başka hiçbir taşın öpülmeyeceğinde ittifak etmişlerdir. “Rüknu'l-Yemânî” için de yalnız selâm verilir, öpülmez demişlerdir.

Bu dikili taşların en büyük fitnesi, kabir ehli fitnesidir. Sahabe ve tâbiînin de söylediği gibi bu puta tapma fitnesinin de başıdır. Şeytan, insanların büyük gördüğü bir kimsenin kabrini diker, sonra da onu Allah’tan başka tapılan bir put haline getirir. Ardından dostlarına, ona kul olmayı, orayı bayram yerine çevirmeyi engelleyen ve kabrin putlaştırıldığını söyleyenin haksız olduğunu, onun değerini küçülttüğünü vahyeder. Cahiller de derhal o kimseyi öldürmeye veya cezalandırmaya koşar ve onu kâfirlikle suçlarlar. Oysa onun günahı yalnızca Allah ve Resûlü’nün emrettiği ve yasakladığını onlara bildirmesidir.

Fal oklarına gelince; Sa’îd b. Cubeyr şöyle der: Cahiliye ehlinin, içlerinden biri savaşa çıkmak veya oturmak istediğinde kısmetini öğrenmesi için kura çektikleri küçük taşları vardı.

Devamla şöyle der: Cahiliyenin işlerinde kura çektikleri, birinde “Rabbim emretti”, diğlerinde “Rabbim

alıykoydu” yazılı iki okları vardı. Bir iş yapacakları vakit onları gizler, “Rabbim emretti” çıktığında heves ettikleri şeyi yapar, “Rabbim alıykoydu” çıktığında yapacaklarından vazgeçerlerdi.

el-Ezherî de:

﴿وَأَنْ تَسْتَفْهِمُوا بِالْأَزْلَمِ﴾ [المائدة: ٣]

“... *ve fal oklarıyla kismet aramanız...*” (Mâide, 3), âyeti hakkında “Bu, oklar ciheti ile iki işten size takdir edileni aramanız anlamındadır.” demiştir.

Ebü İshâk ez-Züccâc ve diğerleri: Bir yıldızın doğuşuna bakarak “çık” veya bir başka yıldızın doğuşuyla da “çıkma” diyen bir müneccim (astrolog) ile fal oklarıyla kismet arayan arasında bir fark yoktur.

Çünkü Allah teâlâ:

﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ [لقمان: ٣٤]

“... *Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez...*” (Lokman, 34) buyurmuştur.

Bu; bize gayb olan Allah’ın ilmine müdahale etmektir. Bu haramdır, demişlerdir.

Uğur da buna girer. Zamanımızda birçokları buna inanıyor ve bir de “Kur’ân’ın uğuru”, “Danyâl *aleyhisselâm* dedi” gibi fal oklarıyla kismet arama cinsinden şeyler söylüyorlar. Bunu yapmak veya doğruluğuna inanmak câiz değildir. Çünkü bunda gayb ilminden haber vermek, Kur’ân’la bir şeyleri uğursuz saymak vardır. Burada doğru olan, “doğruya ileten” ve “başarılı”.. gibi istenilene uygun olan bir kelime veya sözü; hayır, iyilik ve

berekete yorumlamaktır. Buhârî ve Müslim'in rivâyetinde ittifak ettikleri Enes *radıyallâhu anh*'tan gelen bir hadîste Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

«لَا عَدَوَى وَلَا طِيرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأَلُ قَالُوا وَمَا الْفَأَلُ قَالَ
كَلِمَةً طَيِّبَةً».

“Hastalığın kendiliğinden geçmesi ve uğursuzluk yoktur, iyimserlik ise hoşuma gider”. “İyimserlik nedir?” dediklerinde ise: “Güzel sözdür”⁽⁶⁴⁾ buyurmuştur.

Tirmizî'nin Enes *radıyallâhu anh*'tan yaptığı bir diğer rivâyet de şöyledir:

«أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُعْجِبُهُ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَةٍ أَنْ يَسْمَعَ يَا رَاشِدُ
يَا نَجِيحٌ».

“Bir haceti için çıktığında: “Ey doğruya ileten.. Ey başarılı” sözlerini duyması Rasûlullah'ın hoşuna giderdi.”⁽⁶⁵⁾

≈
Sâlih
kimselerle,
kabirpe-
restler
arasındaki
fark

Hasılı, Allah'ın sâlih kulları dîn veya dünyaların-
da bir işle karşılaştıklarında hayrı Allah'tan ister ve
Buhârî'nin *Sahîh*'inde Câbir *radıyalallahu anh*'tan yaptığı ri-
vâyet üzere istihâre yaparlar. Câbir şöyle anlatır:

(64) Buhârî, (X, s.387, h.7390; [Tıp, İyimserlik ve hastalığın bulaşması yoktur] bâbı). Müslim, (IV, s.1746, h.2224; [Selâm, uğursuzluk ve iyimserlik] bâbı); Katâde'nin, Enes'ten rivâyeti.

(65) Tirmizî, (IV, s.161, h.1616; [Siyer, Uğursuzluk hakkında vârid olanlar] bâbı: "Hadîs, hasendir, gariptir, sahîhtir" der). Albânî de tashîh etmiştir, ("Sahîhu'l-Câmî", II, s.890, h.4978; hadîsi, Tirmizî, Hâkim, Tayâlisî ve Ebû Nuaym'a nisbet etmiştir).

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا الْإِسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ يَقُولُ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي أَوْ قَالَ عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاقْضْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ أَرْضِنِي».

istihare
duası

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem, Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi her iş için istihâreyi öğretir: "Sizlerden biri, bir şey yapmak istediğinde farzın dışında iki rekat namaz kılsın ve sonra, Ey Allah'ım! İlminden hayrı, kudretinden kudret ister; 'Senin büyük fazlından dilerim. Takdir eden sensin, ben takdir edemem; bilen sensin, Ben bilemem, şüphesiz ki sen tüm gaybı bilensin. Allahım! Eğer bu işi dînîm, dünyam ve işimin âkibeti hakkında -er veya geç olmasında- hayırlı biliyorsan onu bana takdir et ve bana onu kolaylaştır. Sonra da onu bana mübarek kıl. Eğer onu dînîm, dünyam ve işimin âkibeti hakkında -er veya geç olmasında- şerli biliyorsan, onu benden, beni

ondan çevir. Nerede olursa hayrı bana takdir et ve beni ondan hoşnut kıl' desin." buyururdu.⁽⁶⁶⁾

Ne var ki, hidâyet yolundan sapan fîsk ve cehâlet ehli, bir iş yapmaya niyetlendikleri zaman müneccim ve kahinlere, kum ve taş sahiplerine giderler. Onlar da onun aklıyla oynarlar. Sorularıyla cehâlet ve ziyanda derinleşir, ona denilenleri onaylar. Bir de üstüne para verir. Zavallı bu yaptığığın hem dînini, hem de dünyasını yıktığının farkında bile değildir.

Çünkü Rasûlullah'ın:

«مَنْ أَتَى كَاهِنًا، فَسَأَلَهُ عَنْ أَمْرٍ ثُمَّ صَدَّقَهُ بِمَا أَخْبَرَ بِهِ لَمْ يُقْبَلْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا».

"Kim bir kâhine gider, ona bir şey sorar ve söylediğini onaylarsa kılacağı kırk sabahlık namazı kabul olmaz."⁽⁶⁷⁾ dediği rivâyet edilmiştir.

Bir diğer rivâyet te:

«مَنْ صَدَّقَ كَاهِنًا فَقَدْ كَفَرَ مَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ».

(66) Buhârî, (XIII, s.387, h.7390; [Tevhîd, Allahu teâlâ'nın "..De ki: Kâdir olan O'dur..." kavli] bâbı). Ahmed, (III, s.344). Ebû Dâvûd, (II, s.187, h.1538; [Salât, istihâre] bâbı). Nesâî, (VI, s.80; [Nikah, istihâre] bâbı). Tirmizî, (II, s.345, h.480; [Salât, istihâre namazı hakkında vârid olanlar] bâbı). İbn Mâce, [Salât, istihâre namazı hakkında vârid olanlar] bâbı). Muhammed b. el-Münkeder'in, Câbir'den merfû rivâyetinde.

(67) Müslim, (IV, s.1751, h.2220; [Selâm, kehânet ve kâhine gitmenin haramlığı] bâbı). Ahmed, (V, s.380). Nâfi'nin, Safiyye'den, onun da Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in bazı eşlerinden yaptığı rivâyetinde.

“Kâhini onaylayan kimse, Muhammed *aleyhisselâm*'a indirileni inkar etmiştir.”⁽⁶⁸⁾ şeklindedir.

Kâhin, münecimdir. İsterse kehânetini, kum, çakıl taşı, arpa veya başka bir şeyle yapsın fark etmez.

Bundan amaç, bir çok kimsenin dikili taşlar ve fal oklarıyla imtihan edildiğinin beyanıdır. Dikili taşlar; şirk ve ibâdet, fal okları; kehânet ve Allah'ın ilminden elde etmek isteğidir. Bu ilim için, diğeri de amel içindir. Allah'ın dîni ise bu ikisine de zıttır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bu ikisini iptal etmek için gönderildi.

Yardım istenilecek ve güvenilecek olan Allah'tır.

Yüce ve büyük olan Allah vermedikçe; ne güç ne de kuvvet yoktur.

(68) Ahmed, (II, s.429). Hâkim, (I, s.8; Tallâs ve Muhammed'in, Ebû Hureyre'den yaptıkları rivâyetinde; Hâkim'in, "Buhârî ve Müslim'in şartlarına uygun olup onlar tahrîc etmediler" sözüne Zehebi muvâfakat etmiştir. el-Elbânî de, "Sahîhu'l-Câmî"de hadîsi tashîh etmiştir, (II, s.1031, h.5939).

İÇİNDEKİLER

Yayıncıdan.....	5
Giriş	7
İmâm Birgivi	11
Müellifin önsözü.....	13
Dünya Ve Âhiret Sâadeti	15
Kabir Fitnesi.....	15
Kabir Üzerine Mescid Edinmenin Sakıncası.....	17
Tevhîdi Korumada Sahabenin Gayreti.....	19
Sâlihleri Tâzim Etmek	29
Sâlihleri Sevmek Onlara Uymakladır	29
Yüksek Kabilerin Yer Seviyesine İndirilmesi Emri	30
Kabirleri Ziyaretine İzin Verilmesi	44
Kabir Ziyâretinin Âdâbları	47
Kabirde Kur'ân-ı Kerîm Okumak.....	47
Bidat olan ziyaretin gayesi	49
Şefâat meselesi.....	51
Ölüye Yapılacak Duâ	60
Kabirlerle Şirke Düşmede Sahabenin Hassasiyeti	65
Selefi Sâlihîn ve Kabir Düşkünleri.....	71
Kabirperestlik Bidatı ve Mertebeleri	78
Kabirler Üzerine Yapılan Kubbelerin Yıkılması Hükümü.....	80
Sâlihlerle Kabirperestler Arasındaki Fark.....	84
İstihâre Duâsı.....	85
İçindekiler	88